

FEDERACJA ZWIĄZKÓW I STOWARZYSZEŃ GMIN I POWIATÓW RP

GAZETA GPOWIA TÓ W RP

NR 2

ROK 1 KRAKÓW 7 GRUDNIA 1998 R.

**I Ogólnopolska Konwencja
Przewodniczących Rad Gmin, Rad Powiatów
i Sejmików Województw**

BANK POLSKA KASA OPIEKI S.A.

Grupa PEKAO S.A.

Bank Pekao S.A. - Grupa Pekao S.A. oferuje korzystne warunki współpracy jednostkom samorządu terytorialnego na terenie całego kraju. Posiadając doskonale rozwiniętą sieć placówek, wyposażonych w system elektronicznej obsługi bankowej, docieramy do większości powiatów i gmin w Polsce.

OFERTA DLA JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO:

> *bieżąca obsługa bankowa:*

- rachunek bieżący lub pomocniczy - oprocentowany na warunkach ustalanych indywidualnie, z możliwością zagospodarowywania salda rachunku /powyżej 100 tysięcy zł/ w formie lokaty overnight

- system bankowości elektronicznej BETA umożliwiający dokonywanie bezpośrednio z Urzędu dyspozycji płatniczych oraz uzyskiwanie informacji niezbędnych do zarządzania środkami finansowymi powiatu i gminy

- szeroka gama lokat terminowych /poczynając od 1-dniowych/ o korzystnym stałym i zmiennym oprocentowaniu

> *inwestycje pieniężne:*

- zakup bonów skarbowych na rynku pierwotnym poprzez uczestnictwo Urzędu w przetargu za pośrednictwem Banku oraz kupno lub sprzedaż bonów skarbowych o niestandardowym terminie zapadalności do 1 roku - na rynku wtórnym

- zarządzanie portfelem papierów wartościowych na zlecenie

> *kredytowanie:*

- kredyty obrotowe i inwestycyjne - zlotowe
- kredyty obrotowe na uzupełnienie niedoborów finansowych

- kredyty w rachunku bieżącym
- kredyty dewizowe /z możliwością realizacji w złotych, po przeliczeniu wg wynegocjowanego kursu kupna dewiz/

- gwarancje bankowe w obrocie krajowym i zagranicznym oraz poręczenia

> *finansowanie poprzez emisję obligacji komunalnych:*

- organizowanie emisji obligacji komunalnych o charakterze publicznym lub prywatnym wraz z kompleksowym doradztwem prawnym i finansowym /z możliwością plasowania obligacji poprzez sieć placówek zagranicznych Banku/

- obrót wtórny obligacjami komunalnymi

> *inne usługi bankowe:*

- leasing operacyjny, finansowy i zwrotny
- faktoring /skup wierzytelności handlowych/

- consulting i doradztwo

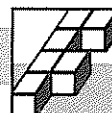
- usługi powiernicze i subpowiernicze

- karty płatnicze i czek systemu Eurocard/MasterCard

- karty płatnicze systemu Visa International /VISA i VISA BUSINESS/

- EUROKONTO

Bank Pekao S.A. - Grupa Pekao S.A. zaprasza do swoich placówek na terenie całego kraju, gdzie mogą Państwo uzyskać szczegółowe informacje lub bezpośrednio do Centrali Banku w Warszawie (ul. Grzybowska 53/57) - Departament Bankowości Przedsiębiorstw tel. 661-58-54 lub 661-53-10, fax: 661-58-32.

Warszawa dnia 7 grudnia 1998 r.

**Panie i Panowie,
Przewodniczący Sejmików Województw,
Przewodniczący Rad Powiatów,
Przewodniczący Rad Gmin**

Dnia 1 stycznia 1999 roku rozpoczyna działalność samorząd terytorialny w powiatach i województwach. Jest to jednocześnie dzień wejścia w życie nowego ustroju administracji publicznej, w którym gmina pozostaje podstawową jednostką samorządu terytorialnego, a jej kompetencje będą dodatkowo umocnione.

Reprezentujecie Państwo ciała przedstawicielskie społeczności lokalnych i regionalnych. Uzyskaliście mandat zaufania od wyborców, ale i od radnych, którzy powierzyli Wam przewodniczenie radom samorządowym. W imieniu Federacji Związków i Stowarzyszeń Gmin i Powiatów RP pragnę Państwu serdecznie pogratulować zaufania, jakim cieszyacie się w lokalnych i regionalnych społecznościach.

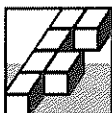
Zbieramy się w dniu 7 grudnia w Gmachu Sejmu na I Konwencji Przewodniczących Sejmików, Rad Powiatów i Gmin. Uroczystie inaugurujemy działalność samorządu terytorialnego nowej kadencji.

Federacja Związków i Stowarzyszeń Gmin i Powiatów RP od kilku lat reprezentowała interesy społeczności ponadgminnych, które nie miały dotąd swego ustrojowego wymiaru. Dokonałiśmy zmian statutowych umożliwiających w ramach Federacji działanie Forum Regionów RP oraz Forum Powiatów RP. Zachęcam Państwa do włączenia się we wzajemną współpracę środowisk samorządowych na różnych szczeblach.

Rok 1999 jest także rokiem wprowadzenia w życie gruntownych zmian w edukacji i służbie zdrowia. Samorząd jest ważnym uczestnikiem i realizatorem tych reform. Dlatego w Konwencji biorą udział także przedstawiciele administracji rządowej, którzy reformy w tych działach tworzyli. Dotyczy to także decentralizacji finansów publicznych oraz reformy wymiaru sprawiedliwości.

Kolejny numer Gazety Powiatów RP zawiera informacje o ważnych dla samorządu terytorialnego sprawach. Zachęcam wszystkich do włączania się w redagowanie Gazety także poprzez nadsyłanie do redakcji własnych tekstów prezentujących pierwsze doświadczenia związane z funkcjonowaniem nowego systemu.

Kazimierz Barczyk
Przewodniczący Federacji
Związków i Stowarzyszeń
Gmin i Powiatów RP

FEDERACJA ZWIĄZKÓW
I STOWARZYSZEŃ GMIN I POWIATÓW RP

I Konwencja Przewodniczących Rad Gmin, Rad Powiatów i Sejmików Województw

Warszawa - Gmach Sejmu, dnia 7 grudnia 1998 roku
rozpoczęcie godz. 11.00

pod patronatem i z udziałem
Marszałka Sejmu RP **Macieja Płażyńskiego**
i Prezesa Rady Ministrów RP **Jerzego Buzka**

PROGRAM:
rozpoczęcie godz. 11.00

Wystąpienia inauguracyjne

Maciej Płażyński - Marszałek Sejmu RP

Jerzy Buzek - Prezes Rady Ministrów

Janusz Tomaszewski - Wiceprezes Rady Ministrów RP,
Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji

Prezentacja reform społecznych

Teresa Kamińska - Minister Koordynator
Reform Społecznych

Mirosław Handke - Minister Edukacji Narodowej

Wojciech Maksymowicz - Minister Zdrowia
i Opieki Społecznej

Decentralizacja finansów publicznych i wdrażanie reformy

Anna Knysok - Pełnomocnik Rządu ds. Powszechnego
Ubezpieczenia Zdrowotnego Podsekretarz Stanu
w Ministerstwie Zdrowia i Opieki Społecznej

Janusz Niemcewicz - Podsekretarz Stanu
w Ministerstwie Sprawiedliwości

Józef Płoskonka - Sekretarz Zespołu ds. Wdrożenia
Reformy Administracji Publicznej, Podsekretarz Stanu
w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji

Halina Wasilewska-Trenkner - Podsekretarz Stanu
w Ministerstwie Finansów

GAZETA POWIATÓW RP

3 **REFORMA ADMINISTRACJI PUBLICZ-
NEJ. Zadania i kompetencje powiatu**

PAWEŁ STAŃCZYK

5 **PRZYKŁADOWY SCHEMAT ORGANIZA-
CYJNY STAROSTWA**

6 **POLSKA GMINNO-POWIATOWA**

WŁADYSŁAW TYRAŃSKI

8 **POWSZECHNE UBEZPIECZENIE ZDRO-
WOTNE Kasa Chorych**

JACEK KUKURBA

10 **WZÓR UCHWAŁY RADY GMINY W
SPRAWIE PRZEKSZTAŁCENIA ZAKŁA-
DÓW SŁUŻBY ZDROWIA.**

11 **U PRUGU REFORMY SYSTEMU ZDRO-
WIA**

WŁADYSŁAW TYRAŃSKI

12 **LIST PREMIERA JERZEGO BUZKA DO
UCZESTNIKÓW KONFERENCJI.
"RZECZPOSPOLITA POWIATOWA".**

14 **OSIĄGNIĘCIA I WYZWANIA POLSKIEJ
SAMORZĄDNOŚCI**

GRAŻYNA PRAWELSKA-SKRZYPEK

16 **SAMORZĄD TERYTORIALNY W POL-
SKICH KONSTYTUCJACH XX W.**

KRZYSZTOF PIŁŚ

20 **USPRAWNIĆ ZARZĄDZANIE GMINĄ W
POLSCIE**

21 **PODZIAŁ TERYTORIALNY KRAJU**

JERZY ADAM STĘPIEŃ
DANUTA GŁOWACKA-MAZUR

24 **HERB DLA GMINY**

25 **POLSKIE REGIONY**

MAREK KOTER

29 **FEDERACJA ZWIĄZKÓW I STOWARZY-
SZEŃ GMIN I POWIATÓW RP**

33 **Wydawnictwa Federacji Związków i Stowarzyszeń
Gmin i Powiatów RP, Stowarzyszenia Gmin i
Powiatów Małopolski oraz Fundacji Rozwoju
Samorządności i Prasy Lokalnej.**

Wydawca: Fundacja Rozwoju
Samorządności i Prasy Lokalnej

Redakcja: Maciej Korkuć, Paweł Stańczyk,

Wiesław Misztal, Jolanta Korkuć,
Beata Kietlińska, Grzegorz Kuźma.

Adres redakcji: ul. Grodzka 28, 31-004 Kraków;
tel./fax: (0-21) 61 61 482, 421 93 12.

PAWEŁ STAŃCZYK

Reforma administracji publicznej

Zadania i kompetencje powiatu

Reforma administracji publicznej nie przejawia się jedynie w nowym podziale terytorialnym czy w utworzeniu nowych podmiotów administracji. Te jednak kwestie stały się przedmiotem głównym dyskusji publicznej. Na uboczu niejako pozostaje sprawa nowego podziału zadań i kompetencji w ramach administracji publicznej. A właśnie przypisanie zadań i kompetencji ma bardzo doniosłe znaczenie z praktycznego punktu widzenia, niejako "wypełnia reformę administracji treścią".

Po naszkicowaniu w pierwszej części artykułu ogólnych założeń reformy czas więc na bliższą analizę jej rozwiązań szczegółowych, spośród których wiodącą rolę odgrywają właśnie zadania i kompetencje nowych podmiotów administracji. Zagadnienia dotyczące kompetencji i zadań gminy są powszechnie znane. Omówienia wymagają natomiast zadania i kompetencje powiatu oraz województwa i wojewody. Niniejszy artykuł dotyczyć będzie powiatu.

KOMPETENCJE I ZADANIA POWIATU

Na wstępie trzeba zaznaczyć, że nie sposób przedstawić w opisowej formie zadań i kompetencji samorządu powiatowego. Oznaczałoby to konieczność przytoczenia kilkuset przepisów rozsianych w wielu ustawach. Można natomiast wyodrębnić pewne zagadnienia wspólne,

pogrupować zadania tak, aby odczytując zapisy poszczególnych ustaw, możliwe było praktyczne ich zastosowanie.

Ustawą z dnia 24 lipca 1998 roku o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej - w związku z reformą ustrojową państwa (Dz.U. Nr 106 poz. 668) dokonano zmian w 144 ustawach z zakresu materialnego prawa administracyjnego. Ustawodawca dokonał niejako przeglądu prawa administracyjnego i na nowo rozdzielił kompetencje do załatwiania poszczególnych spraw pomiędzy podmiotami administracji. Na marginesie trzeba zaznaczyć, że ustawa nie jest tylko prostym uporządkowaniem kompetencji, ale także dokonuje innych czasem bardzo daleko idących zmian. Ponadto w toku prac legislacyjnych jest kolejna ustawa, która dokonuje zmian w przepisach o charakterze proceduralnym.

Przypisanie zadań i kompetencji dokonano w sposób ogólny w ustawie ustrojowej (o samorządzie powiatowym). Wyczerpujące wyliczenie zawarte w art. 4 tej ustawy ma jednak charakter dyrektyw ogólnych i dla podjęcia aktywności władczej przez organy powiatu konieczna będzie zawsze konkretyzacja tych ogólnych zapisów w ustawach szczegółowych.

Ustawa o samorządzie powiatowym wprowadza również ogólne pojęcie zadań ponadgminnych.

Można zbiorczo określić je jako takie zadania lokalne, które przez gminę nie mogą być wykonane. Zadania te polegają na świadczeniu usług o charakterze powszechnym (ze względu na krąg adresatów, którymi są potencjalnie wszyscy mieszkańcy). Jednak w tym sensie powiat stanowi tylko dopełnienie zadań gminy, która zgodnie z Konstytucją jest podstawową jednostką samorządu terytorialnego i na rzecz gminy przemawia domniemanie kompetencji w zakresie zadań lokalnych.

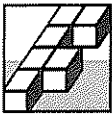
Zadania i kompetencje powiatu pogrupować można według podziału na:

1. Zadania własne powiatu
2. Zadania zlecone powiatu (zwane także powierzonymi)
3. Zadania powiatowych służb inspekcji i straży.

Pierwsze dwie grupy występowały dotąd także na gruncie ustawy o samorządzie terytorialnym.

Oдноśnie zadań własnych powiatu przypomnieć trzeba, że wykonywane są one w imieniu powiatu i na jego odpowiedzialność. W przypadku działalności orzeczniczej (decyzja administracyjna) odwołanie przysługuje do samorządowego kolegium odwoławczego.

Zadania z drugiej grupy (zadania zlecone) wykonywane są na podstawie porozumień administracyjnych lub na podstawie przekazania w drodze ustawy. Wykonywanie tych zadań odbywa się na rachunek

nek administracji rządowej. Także finansowanie ich realizacji odbywa się poprzez budżet państwa. Odwołania od decyzji w tych sprawach przysługują do organu administracji rządowej (najczęściej wojewody).

Wiele odrębności wykazuje natomiast trzecia grupa zadań i kompetencji powiatu. Stanowi ona nową kategorię w ramach prawa administracyjnego i z tego powodu warto poświęcić jej więcej uwagi. Zbiorczą kategorią powiatu, która pojawiła się w przepisach prawa "powiatowe służby, inspekcje i straże" obejmuje aktualnie komendantów i komendy powiatowe policji, Komendantów i komendy powiatowe Państwowej Straży Pożarnej, Powiatowych inspektorów i inspektoraty weterynarii, powiatowych inspektorów i inspektoraty nadzoru budowlanego, powiatowych inspektoratów i stacje sanitarno-epidemiologiczne.

Należy podkreślić, że organem działającym jest w tym przypadku kierownik danej służby lub inspekcja, który co do zasady nie podlega służbowo organom powiatu. Nie ma także możliwości przejęcia zadań tych służb przez starostę (np. w drodze porozumienia). Odwołania od tych decyzji przysługują do odpowiednich wojewódzkich komendantów i inspektorów.

W tym miejscu odwołać się trzeba do sygnalizowanego w pierwszej części artykułu pojęcia "zespolenie administracji". Mimo bowiem pozornej samodzielności wymienionych służb pozostają one w specyficznym powiązaniu z administracją powiatową, powiązaniu wyrażanym właśnie poprzez konstrukcję zespolenia. Przejawem tych powiązań jest m.in. wpływ starosty na obsadę stanowisk powiatowych komendantów i inspektorów.

Zakres wpływu jest jednak różny w przypadku poszczególnych

służb. Szczegółowe regulacje zawierają znowelizowane ustawy o Policji, Państwowej Straży Pożarnej, inspekcji sanitarnej, prawo budowlane.

Dalsze instrumenty powiązania to: przysługujące staroście kompetencje do zatwierdzania programów działania tych służb, uzgadnianie ich wspólnych działań na terenie powiatu, kierowanie nimi w sytuacjach szczególnych, zlecenie przeprowadzania kontroli (art. 35 ustawy o samorządzie powiatowym). Starosta może w końcu wydać komendantom i inspektorom powiatowym polecenia zmierzające do usunięcia zagrożenia bezpieczeństwa.

OGRANY POWIATU

Równie ważnym jak przypisanie kompetencji do poszczególnych podmiotów administracji (w tym przypadku do powiatu) jest zagadnienie właściwego organu w ramach powiatu.

Chociaż przepisy o ustroju powiatu stanowią, że organem powiatu jest rada i zarząd powiatu, to zgodnie z art. 38 ustawy o samorządzie powiatowym w indywidualnych sprawach z zakresu administracji publicznej należących do właściwości powiatu decyzje wydaje starosta (przewodniczący zarządu powiatu). Wyjątki od tej zasady na rzecz zarządu powiatu mogą wynikać z przepisów szczegółowych.

Jednocześnie ustawa zezwala staroście na upoważnienie wicestarosty, poszczególnych członków zarządu powiatu, pracowników starostwa powiatowego, powiatowych służb, inspekcji i straży oraz jednostek organizacyjnych powiatu do wydawania decyzji w jego imieniu.

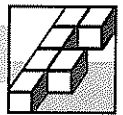
Organem odwoławczym od decyzji powiatu w sprawach rozstrzygniętych przez starostę lub zarząd powiatu jest samorządowe kolegium odwoławcze.

Pamiętać należy, że część miast uzyskała z mocy ustawy o samorządzie powiatowym status miast na prawach powiatu (tzw. Powiaty grodzkie). Dotyczy to miast liczących więcej niż 100 tys. mieszkańców oraz miast, które mając liczbę mieszkańców niższą od przywołanej, były do końca 1998 roku siedzibą wojewody. W miastach na prawach powiatu organem właściwym w sprawach zasadniczo przypisanych do kompetencji starosty będzie przewodniczący zarządu i odpowiednio w sprawach należących do kompetencji zarządu powiatu - zarząd miasta.

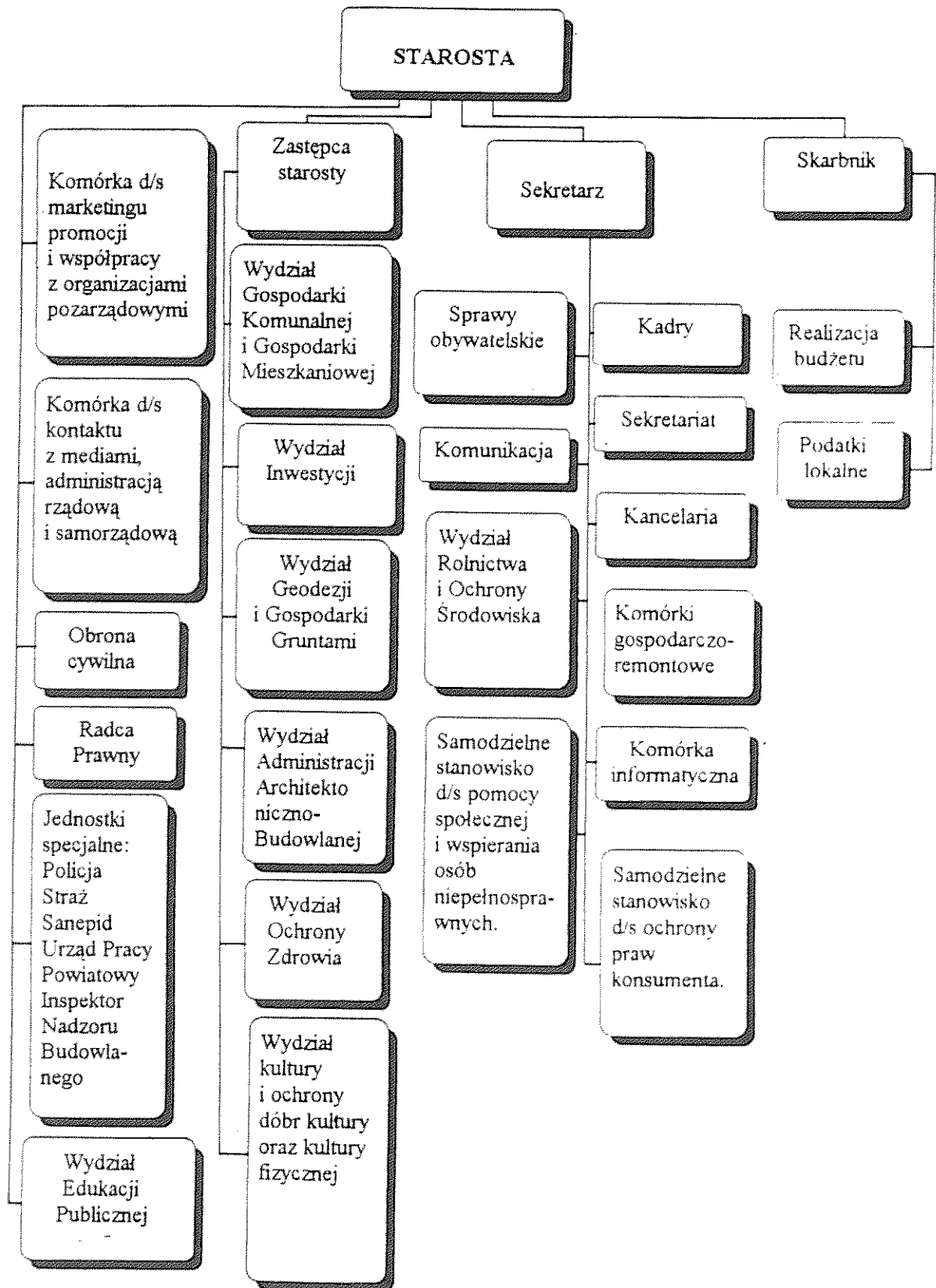
W podsumowaniu sformułować można reguły praktyczne, w oparciu o które dochodzić należy do aktualnie obowiązującego podziału kompetencji.

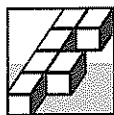
Wychodząc z dotychczasowego stanu prawnego dokonać trzeba zestawienia z przepisami ustawy z dnia 24 lipca 1998 roku o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej - w związku z reformą ustrojową państwa (Dz.U. Nr 106 poz. 668). Konieczne jest także ustalenie jaki rodzaj (własne, zleczone, z zakresu inspekcji i straży) zadania powiatu jest podstawą działania. W końcu trzeba upewnić się czy nie mamy do czynienia z wyjątkową sytuacją, która w ramach powiatu upoważnia do działalności orzeczniczej nie starostę a zarząd powiatu. Należy przy tym pamiętać o wspomnianej wyżej szczególnej regulacji dotyczącej miast na prawach powiatu czyli powiatów grodzkich.

* M.Stec, Podział zadań i kompetencji w nowym ustroju terytorialnym Polski - kryteria i ich normatywna realizacja, w: Nowy podział kompetencji i zadań w administracji rządowej i samorządzie terytorialnym, Warszawa 1998 (materiały szkoleniowe Kancelarii Prezesa Rady Ministrów)

Przykładowy schemat organizacyjny starostwa (Proszowice)

WŁADYSŁAW TYRAŃSKI

POLSKA GMINNO-POWIATOWA

"Wzięliśmy władzę, żeby oddać ją ludziom" - powiedział Marian Krzaklewski po zwycięskich dla AWS zeszłorocznych wyborach parlamentarnych. Za kilka tygodni ów wyborczy slogan przyoblecze się w realne kształty. Od 1 stycznia 1999 roku wchodzi bowiem w życie reforma administracji publicznej, autorstwa koalicji rządowej AWS-UW, delegująca wiele uprawnień centralnej władzy wykonawczej na dwa, nowo utworzone szczeble samorządu terytorialnego: powiat i województwo. Choć wymienia się je jednym tchem, pamiętać trzeba, że pierwszy jest dopełnieniem już istniejącego lokalnego samorządu gminnego, drugi zaś nieznaną u nas jeszcze formą samorządu regionalnego. Pozostając przy samorządzie lokalnym czas rozejrzeć się w uprawnieniach przysługujących od nowego roku dwóm najniższym szczeblom administracji samorządowej w Polsce: gminie i powiatowi.

POLSKA REWOLUCJA SAMORZĄDOWA

Ustawa z marca 1990 roku, nazywana potocznie "samorządową", nadała osobowość prawną wspólnotom obywateli zamieszkującym dany obszar, które otrzymały nazwę gmin i stały się odąd samodzielnyimi podmiotami administracji publicznej, działającymi w granicach obowiązujących ustaw. Gminy ustanowiono też z mocy prawa "podstawowymi jednostkami samorządu tery-

torialnego", co potwierdził ostatecznie art. 164 Konstytucji RP. Powołanie ich do życia było jednym z przełomowych etapów polskich przemian ustrojowych. Przypomnijmy, że w marcu 1990 roku działał jeszcze sejm kontraktowy, a pierwszymi naprawdę wolnymi wyborami w Polsce były właśnie wybory samorządowe z czerwca 1990 roku.

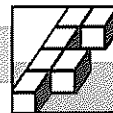
Odnowiony samorząd oparty został na wzorach przedwojennych i zrywał z PRL-owską tradycją samorządu na niby. Zasadnicza różnica między nową formułą samorządności a praktyką doświadczaną przez dziesięciolecia PRL polega na tym, iż dokonano bardzo wyraźnego rozgraniczenia między władzą centralną i lokalną, która w dziedzinach jej przypisanych mogła odąd działać wyłącznie na własny rachunek, dysponując własnymi dochodami i własnym majątkiem. Nie było to możliwe w czasach realnego socjalizmu. Co prawda, istniały wówczas jednostki administracji terenowej, których zaplecze stanowiły różnorakie rady narodowe, ale w ówczesnym systemie władzy jednostki te zyskiwały co najwyżej pewną autonomię względem władzy centralnej i były jak najdalsze od pełnej samodzielności zagwarantowanej polskim samorządom dopiero w 1990 roku.

ADMINISTRACJA "ŚWIADCZĄCA" I "ORZECZNICZA"

Samorzady te stały się odpo-

wiedzialne za "zadania lokalne" polegające na świadczeniu przez gminę usług o charakterze powszechnym, czyli takich, do których ma prawo każdy mieszkaniec określonej wspólnoty terytorialnej. Specjaliści od administracji dzielą te usługi na: materialne i decyzyjne. W pierwszym przypadku mówią o "administracji świadczącej", w drugim o "administracji orzeczniczej".

I tak w sferze powszechnych usług materialnych gmina odpowiada za dostarczenie mieszkańcom wody, ciepła, gazu, energii elektrycznej, dba o czystość i właściwe warunki sanitarne, zapewniając odprowadzanie ścieków, wywóz śmieci oraz oczyszczanie ulic, placów i posesji, umożliwia korzystanie z komunalnej infrastruktury technicznej, jak cmentarze, zielen miejska, a przede wszystkim komunikacja zbiorowa i lokalne drogi. Gmina zapewnia również funkcjonowanie najniższego szczebla edukacji, podstawowej, "otwartej" opieki medycznej oraz pomocy społecznej, polegającej na opiece nad mieszkańcami nie radzącymi sobie z zaspokojeniem podstawowych potrzeb życiowych. W gestii samorządów znalazły się zatem przedszkola, szkoły podstawowe i gimnazja, gminne ośrodki zdrowia, a także sprawy wynikające z obowiązku zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, jak pożywienie czy mieszkanie, wszystkim mieszkańcom. Ów obowiązek zaspokojenia elementarnego poziomu

potrzeb lokalnej zbiorowości spoczywa na gminie również w przypadku innych dziedzin, jak kultura i kultura fizyczna, ochrona środowiska czy zagospodarowanie przestrzenne.

Wszystkie wymienione zadania gminy, jako jej zadania własne, wchodzi także w zakres jej "administracji orzeczniczej", która obejmuje dodatkowo również zadania zlecone z mocy ustawy lub powierzone gminie przez administrację rządową na podstawie odrębnego porozumienia.

Tak oto gmina stając się podstawową jednostką samorządu terytorialnego przejęła na siebie obowiązek świadczenia na rzecz mieszkańców podstawowych usług zapewniających im godne warunki bytowania. Zakres i poziom tych usług zależy oczywiście od gminnego budżetu.

OBOK GMINY, A NIE PONAD NIĄ

Nietrudno zauważyć, iż w wymienionych wyżej dziedzinach, będących domeną gmin są zadania lokalne przekraczające możliwości jednej gminy. Były one siłą rzeczy domeną dotychczasowego województwa lub tzw. administracji specjalnych, czyli w obu przypadkach władzy rządowej. Pojawiło się jednak pytanie zdawane coraz częściej przez krzepnące z czasem środowiska samorządowe: po co angażować władzę centralną w rozwiązywanie spraw lokalnych? Podawano przykład urzędnika z Warszawy, który jednym pociągnięciem długopisu przesądzał gminne problemy, nie mając w nich niekiedy nawet elementarnego rozeznania.

Stąd idea reformy powiatowej, dopełniającej reformę gminną. Pomysł stworzenia samorządowego powiatu zakładał, podobnie jak w przypadku samorzą-

dowej gminy, usankcjonowanie z mocy prawa nowej wspólnoty terytorialnej działającej, jak gmina, w granicach ustaw, a ponadto funkcjonujące samodzielnie, na własny rachunek i własną odpowiedzialność, co wynika z nadania jej osobowości prawnej. Zasięg terytorialny owej wspólnoty to kilka gmin.

Wspólnota powiatowa nakłada się więc na wspólnoty gminne. Od razu należy zatem powiedzieć o dwóch bardzo istotnych założeniach reformy powiatowej. Po pierwsze, zadania lokalne przypisane powiatowi, choć tak jak w przypadku gmin należą do sfery powszechnych usług materialnych świadczonych na rzecz członków samorządowej wspólnoty, obejmują wyłącznie usługi o zasięgu ponadgminnym. Dotychczasowa działalność gmin nie zostanie więc w żaden sposób uszczuplona przez powiat. Dodatkową gwarancją w tym względzie jest zawężenie kompetencji powiatu do zagadnień wyliczonych w ustawie. Po drugie zaś, powiat jako drugi szczebel samorządu terytorialnego działa obok, a nie ponad gminą. Nie ma żadnej podległości gminy względem powiatu, chociaż składa się on z gmin.

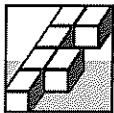
A JEDNAK TROCHĘ PO STAREMU

Największe podobieństwo między samorządem powiatowym i gminnym, co do charakteru wykonywanych zadań lokalnych, dostrzec można w obowiązku dbania o lokalną infrastrukturę techniczną. Powiat zawiadywał będzie drogami o statusie powiatowym oraz zapewniał komunikację zbiorową o takim zasięgu. Będzie również wykonywał zadania edukacyjne z zakresu ochrony zdrowia i pomocy społecznej. Tak więc do powiatu

należać będzie prowadzenie liceów, techników i pozostałych szkół ponadpodstawowych, zapewnienie mieszkańcom podstawowej, "zamkniętej" opieki medycznej (przez szpital o czterech podstawowych oddziałach) oraz zorganizowanej, zbiorowej opieki (w domach pomocy społecznej). To najważniejsze zadania "administracji świadczącej" powiatu.

Przypisano mu również kompetencje z zakresu "administracji orzeczniczej" wiążące się z jego zadaniami własnymi oraz zleconymi z mocy ustawy lub powierzonymi przez administrację rządową na podstawie odrębnego porozumienia.

Wyłomem w "administracji orzeczniczej" powiatu są jednak zadania działających na tym szczeblu służb, inspekcji i straży, czyli policji, straży pożarnej, inspekcji weterynaryjnej, sanitarnej i budowlanej. W sprawach ich dotyczących decyzje podejmują we własnym imieniu szefowie tych jednostek ze szczebla powiatowego, nie będący organami administracji powiatu i służbowo nie podlegający organom powiatu. Ponadto służby te finansowane są z budżetu państwa, a ich jednostki organizacyjne nie są częścią starostwa powiatowego. Widać zatem, że zadań wykonywanych przez służby, inspekcje i straże nie można zaliczyć ani do własnych, ani do zleconych lub powierzonych. Nie da się ukryć, że te zadania administracji rządowej wykonywane będą nadal przez organy administracji specjalnej na dawną modłę, mimo, że odpowiednie ustawy stwarzają możliwość podporządkowania ich powiatowi z zachowaniem odpowiedniej dla nich samodzielności i niezależności, zwłaszcza w wydawaniu indywidualnych decyzji administracyjnych.

JACEK KUKURBA

Powszechne Ubezpieczenie Zdrowotne

KASA CHORYCH

Zmiany w służbie zdrowia od 1 stycznia 1999r:

- to zmiana finansowania służby zdrowia
- to znaczy, że każdy z nas może wybrać swojego lekarza, przychodnię, szpital w którym chce się leczyć
- to znaczy, że za leczenie zapłaci Kasa Chorych, a nie pacjent
- to znaczy, że najważniejszy jest pacjent i jego wybór spośród placówek, które podpisały kontrakt z Kasą Chorych

Jak zostać członkiem Kasy Chorych

Od 1 stycznia 1999 r.

- każdy z mieszkańców Województwa Małopolskiego stanie się automatycznie członkiem Małopolskiej Kasy Chorych w miejscu swojego zamieszkania
- dlatego nie będziemy musieli nigdzie iść, aby zapisać się do kasy

Od 1 stycznia 2000 r

- będziemy mieli prawo wyboru i zmiany Kasy Chorych
- każdy z nas może być członkiem tylko jednej Kasy Chorych, regionalnej lub branżowej

Kto jest uprawniony

Członkami Kas Chorych będą wszystkie osoby objęte obowiązkiem powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego, za które jest odprowadzana składka, oraz ich rodziny. Są to na przykład pracownicy, rolnicy, osoby prowadzące działalność gospodarczą, osoby pracujące na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia, adwokaci, twórcy, osoby duchowne, bezrobotni, a także wszyscy, którzy otrzymują świadczenia z tytułu emerytury, renty lub pomocy społecznej oraz ich rodziny.

Ponadto ustawa rozszerza listę osób podlegających obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu.

Znaleźli się na niej rolnicy oraz ich rodziny, nie podlegający ubezpieczeniom społecznym, kombatancki nie pobierający emerytury lub renty, osoby przebywające na urlopie wychowawczym nie pozostające na utrzymaniu osoby zobowiązanej do ubezpieczenia.

Składka

Składka wynosić będzie 7,5% naszego przychodu czyli pensji, renty, emerytury, stypendium lub zasiłku. Będzie ona odliczana od płaconej przez nas co miesiąc zaliczki na podatek dochodowy, więc nie będziemy musieli na nią dodatkowo płacić.

Obliczał i pobierał składkę będzie

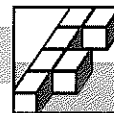
w przypadku:

- pracownika - **pracodawca**
- bezrobotnego - **Urząd Pracy**
- emeryta i rencisty - **ZUS**
- rolników - **KRUS**
- osób pobierających stałe świadczenia z pomocy społecznej - **pomoc społeczna**

Pobór, ewidencjonowanie i egzekwowanie składek będzie należało do ZUS i KRUS.

Zasady Powszechnego Ubezpieczenia Zdrowotnego

- solidarności społecznej
- samorządności
- samofinansowania się Kas Chorych
- prawo wolnego wyboru lekarza
- prawo wolnego wyboru Kasy Chorych
- zapewnienie równego dostępu do świadczeń zdrowotnych

- działalność Kasy Chorych nie jest nastawiona na zysk

Obowiązki Kasy Chorych

Na mocy Ustawy o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym Kasa Chorych zabezpiecza prawa pacjentów do opieki medycznej zgodnie z najlepszą wiedzą medyczną.

Kasa Chorych zapłaci za wszystkie świadczenia, zgodnie z listą ustaloną przez Ministra Zdrowia, które służą zapobieganiu chorobom i przywracaniu zdrowia ubezpieczonym.

Należą do nich:

- porada lekarska, czyli wizyta u lekarza opieki podstawowej lub rodzinnego
- leczenie ambulatoryjne (przychodnia, poradnia, ośrodek zdrowia) oraz w domu pacjenta
- leczenie szpitalne, jeżeli skierowanie wystawi lekarz Kasy ubezpieczony ma prawo do wyboru szpitala spośród tych które zawarły umowę z Kasą
- opieka paliatywno-hospicyjna to znaczy długotrwałe leczenie, rehabilitacja i opieka, także w domu pacjenta
- badania diagnostyczne za skierowaniem lekarza Kasy Chorych
- wizyta u specjalisty - za skierowaniem lekarza Kasy Chorych

Bez skierowania od lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, czyli lekarza Kasy Chorych można udać się na wizytę do następujących specjalistów Kasy Chorych:

- ginekologa
- dermatologa
- onkologa
- stomatologa
- psychiatry

Czego kasa nie opłaci?

- szczepień ochronnych innych niż te zalecone przez Ministra Zdrowia
- orzeczeń o zdolności do prowadzenia pojazdów mechanicznych
- żywienia i zakwaterowania w zakładach opiekuńczo - leczniczych i pielęgnacyjno - opiekuńczych

- świadczeń medycyny pracy - opłaca je pracodawca
- żywienia i zakwaterowania w uzdrowiskowych szpitalach i sanatoriach oraz świadczeń nie objętych skierowaniem
- zabiegów ponadstandardowych np. większości zabiegów chirurgii plastycznej
- świadczeń wysokospecjalistycznych (np. przeszczepy serca, wątroby) za takie zabiegi zapłaci państwo.

Leki i ich refundacja - jakie recepty

- likwidacja tzw. zielonych recept to zmiana koloru recepty, a zmiana koloru nie pozbawia pacjentów z prawa do korzystania z refundacji za leki
- Minister Zdrowia w nowym rozporządzeniu poszerza listę leków refundowanych w całości w 1999 r.
- ustawa upoważnia do wypisywania recept ze zniżką nie tylko przez lekarzy Kasy Chorych, ale również wszystkich posiadających prawo wykonywania zawodu lekarza, pod warunkiem, że zawrą umowę z Kasą Chorych w sprawie wystawiania recept.

Za ile sanatorium?

- skierowanie do sanatorium będzie bezpłatne jeżeli skierowanie wystawi lekarz kasy chorych.
- koszty zakwaterowania podczas pobytu w sanatorium ponosić będzie pacjent.
- pobyt w szpitalu sanatoryjnym będzie pokryty w całości przez Kasę Chorych

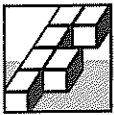
Pamiętaj! Nie musisz płacić lekarzowi i pielęgniarce czy pracownikowi służby zdrowia za świadczenia medyczne znajdujące się na liście określonej Rozporządzeniem Ministra Zdrowia.

Lista świadczeń odpłatnych musi być dostępna w każdej placówce służby zdrowia.

Nie płacisz także za wpisanie się do Kasy Chorych.

Pamiętaj, że tylko Ty, jako pacjent, jesteś najważniejszy w tym systemie, to Ty dokonujesz wyboru obdarzając zaufaniem nowego lub dotychczasowego lekarza bądź przychodnię lub szpital.

Autor jest Pełnomocnikiem Regionalnym Kasy Chorych w Krakowie

WZÓR UCHWAŁY RADY GMINY

W SPRAWIE PRZEKSZTAŁCENIA ZAKŁADÓW SŁUŻBY ZDROWIA OPRACOWANY W MINISTERSTWIE ZDROWIA I OPIEKI SPOŁECZNEJ

UCHWAŁA
Rady Gminy Nr
z dnia
w sprawie przekształcenia

.....
(wpisać dotychczasową nazwę zakładu)

w samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej

Na podstawie art. 18, ust. 2, pkt. 9 lit. "h" ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym (Dz. U. z 1996 r. Nr 13, poz. 74 z późn. zm.) oraz art. 36 ustawy z dnia 20 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 91, poz. 98 z późn. zm.)

Rada Gminy (określić jakiej) podjęła
uchwałę o przekształceniu publicznego zakładu opieki zdrowotnej

..... (wpisać dotychczasową
nazwę zakładu) z dniem (wpisać datę) w samodzielny publiczny
zakład opieki zdrowotnej z siedzibą w

..... (adres)

1. Samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej udziela świadczeń zdrowotnych
z zakresu

(wymienić podstawowe kierunki działalności) dla mieszkańców

..... (określić obszar działania).

2. Nadzór nad samodzielnym publicznym zakładem opieki zdrowotnej wykonuje
Rada Gminy

3. Samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej

..... (wpisać nową nazwę zakładu) uzyskuje
osobowość prawną z chwilą wpisania do rejestru publicznych zakładów opieki
zdrowotnej prowadzonego przez Sąd Rejestrowy w

4. Ustrój samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej oraz inne sprawy
dotyczące zasad jego funkcjonowania określa statut.

WŁADYSŁAW TYRAŃSKI

U progu reformy systemu zdrowia

Kiedy odkładane z roku na rok wielkie reformy społeczne stają się faktem, okazuje się, że zaskakują nas niemal tak, jak co roku zima drogowców. To najkrótsze podsumowanie drugiej już konferencji szkoleniowej, poświęconej reformie służby zdrowia, a zorganizowanej przez Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski w krakowskim magistracie z udziałem Anny Knysok, pełnomocnika rządu ds. reformy powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego. Pierwsza konferencja zwołana w tym samym miejscu na tydzień przed październikowymi wyborami samorządowymi zgromadziła ponad 200 wójtów, burmistrzów i prezydentów miast z Małopolski. Teraz było podobnie i po raz drugi reprezentacyjna sala krakowskiej Rady Miasta pękała w szwach. Widać, że temat gorący, a organizatorzy utrafilili w tzw. zainteresowanie oddolne.

Bo też na minister Knysok popyłała się lawina pytań, wśród których królowało pytanie o informację o reformie. Ministerstwo robi co może, ale wszystko to za mało, by zaspokoić głód na informację szczegółową, pozwalającą na przykład zaplanować przyszłoroczny budżet gminy tak, by nie było żadnych nieprzyjemnych niespodzianek związanych z reformą. Pytano więc z jakich pieniędzy finansowany będzie deficyt gminnych przychodni, gdy nie wystarczy na ich utrzymanie funduszy z Kasy Chorych lub, co gorsza, trzeba będzie je likwidować, płacąc wysokie odprawy zwalnianym pracownikom. Pytano kto ma finansować badania okresowe, bo jeśli pracodawca, to gminy będą

pracodawcą dla rzeszy nauczycieli, a co za tym idzie, mogą to być pokaźne wydatki. Pytano wreszcie o zakupy wyposażenia dla szpitali klinicznych i rejonowych, bo jeśli dokonywać się ich będzie z funduszu wojewody, to zachodzi obawa, iż, jak dotąd, szpitale rejonowe traktowane będą po macoszemu. Ktoś zapytał nawet, z jakich funduszy sfinansowane zostaną łóżka szpitalne, rezerwowane na wypadek wojny.

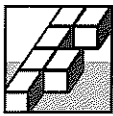
Minister Knysok tłumaczyła cierpliwie generalne zasady reformy, okraszając swoje wywody odpowiedziami na szczegółowe zapytania z sali. Jeśli więc właścicielem przychodni jest gmina, to ona ponosi wszelkie ciężary finansowe związane z jej utrzymaniem, a nakłady, łącznie z amortyzacją sprzętu, wlicza w cenę świadczonych usług, za które z kolei płaci Kasa Chorych. W ten sposób odnawia się sprzęt niezbędny do wykonywania zabiegów medycznych. Nie może być więc deficytu wynikającego z samego świadczenia usług medycznych. Inna sprawa, że w wyniku reformy pieniądze pójdą za pacjentem, więc jeśli tych pacjentów będzie mniej niż personelu, różnicy nie pokryje Kasa Chorych, lecz gmina. Ona też musi pokryć koszty ewentualnej redukcji personelu lub całkowitej likwidacji placówki, jeśli okaże się to konieczne, gdy na przykład nie wytrzyma ona konkurencji z gabinetami prywatnymi.

Gminy muszą się również liczyć z tym, że jako pracodawcy ponosić będą koszty badań okresowych swoich pracowników zgodnie z odpowiednią ustawą i nikt im na to pieniędzy nie da, a zwłaszcza budżet

państwa. Będzie on natomiast ponosił część tych ciężarów utrzymując funkcjonujące obecnie Wojewódzkie Ośrodki Medycyny Pracy. Nie należy się też obawiać krzywdzenia szpitali rejonowych, bo wojewoda dysponować będzie jedynie funduszami na inwestycje, a nie na zakup sprzętu.

Już choćby te parę pytań świadczą o tym, że na kilka tygodni przed nastaniem reformy samorządy nie mają dostatecznej orientacji, co je naprawdę czeka. A czeka je samodzielność w podejmowaniu decyzji i ponoszeniu kosztów. Nie na darmo inicjator obu konferencji, minister Kazimierz Barczyk żegnając się z uczestnikami spotkania apelował o sprawdzenie, zaraz po przyjeździe do domu, czy gminna przychodnia jest już przekształcona w samodzielny zakład opieki zdrowotnej, gdyż wyłącznie taki podmiot może od stycznia przyszłego roku podpisać kontrakt z Kasą Chorych na świadczenie usług medycznych. Jeśli przekształcenia nie dokonano przychodnię, zgodnie z ustawą, utrzymywać musi nadal gmina. Takie są realia, a ich skutki finansowe dotkną wiele gmin, które nie zdążą dokonać przekształcenia. Ze statystyki wynika bowiem, że uporała się z tym zaledwie jedna czwarta gmin.

Toteż zarówno Barczyk jak i Knysok nie taili zaniepokojenia z tego powodu, przewidując rychłe ataki opozycji na co dopiero wybrane gminne władze. Minister nazwała nawet zachowanie gmin "nieprawdopodobną beztroską", zapowiadając z góry, że ministerstwu przyjdzie "gasić pożary".

List premiera Jerzego Buzka do Uczestników Konferencji
"Rzeczpospolita Powiatowa".

ZERWIEMY Z DUSZĄCYMI RAMAMI PAŃSTWA SCENTRALIZOWANEGO

Szanowni Państwo,

Jestem niezmiernie rad, że przyjdzie Państwo moje zaproszenie i tak licznie przybyłście do Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Jest to dla mnie wielki zaszczyt, że właśnie tutaj mogę gościć najbardziej aktywnych przedstawicieli samorządu terytorialnego, liderów wspólnot lokalnych.

Czas spotkania nie jest przypadkowy. Następuje ono u progu ósmej rocznicy odrodzenia samorządu terytorialnego w Polsce.

Osiem lat to mało w historii kraju. Jednak miniony czas istnienia wybieralnej władzy na szczeblu gminnym i jej funkcjonowanie pokazały dobitnie, że był to okres bogaty w inicjatywy, przedsięwzięcia i realne dokonania ludzi. Okres odnowy Polski samorządnej. To Państwo byli prekursorami nowego modelu zarządzania sprawami publicznymi, który jako sprawdzony, zostanie zastosowany na szeroką skalę już niedługo.

Dotychczasowe doświadczenia pokazały jedno - samorządy potrafią gospodarować oszczędniej, efektywniej wykorzystywać posiadane środki, inwestować proporcjonalnie do swych dochodów kilka razy więcej środków w przedsięwzięcia rozwojowe niż administracja rządowa.

Osiągnięcia samorządowców są godne podkreślenia, tym bardziej, że samorządy te działały dotychczas w niesprzyjającej sytuacji, będąc wyspą na morzu państwowej administracji, działającej nadal w oparciu o wzorce państwa zcentralizowanego, bez należytej kontroli.

Dlatego w ósmą rocznicę odbudowy samorządu terytorialnego dziękuję za trud jaki włożyli Państwo w działania na rzecz odbudowy i rozwoju samorządów lokalnych.

Bez Państwa pracy i jej efektów nie mielibyśmy szans na istotny przełom w sferze organizacji władzy publicznej, podziału kompetencji i środków finansowych.

Dziękuję Państwu osobiście, ale przede wszystkim w imieniu Rządu Rzeczpospolitej Polskiej, który wyraża tym samym wdzięczność za lata niełatwej, ciężkiej pracy dla Polski.

Szanowni Państwo,

Czas naszego spotkania przypada w najbardziej przełomowym momencie na drodze ku nowemu państwu, które - jestem pewien - już za kilka miesięcy stanie się naszą rzeczywistością.

Podjęta przez Rząd, któremu mam zaszczyt przewodzić, naprawa państwa przyniesie nam w roku przyszłym zupełnie nową Polskę, nowe struktury władzy samorządowej, nowe rozwiązania prawne regulujące ich życie i działalność.

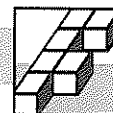
Z dniem, w którym zaczną funkcjonować samorządowy powiat, samorządowe województwo zakończony zostanie zasadniczy etap pracy na drodze do państwa nowoczesnego, zdecentralizowanego, silnego siłą tworzących go elementów. Państwa, w którym obywatele zyskają znaczny wpływ na wydawanie około połowy publicznych pieniędzy.

Zerwiemy z duszącymi ramami Państwa scentralizowanego.

Zacznijmy za to budowanie i wypełnianie treści między innymi "Rzeczpospolitej Powiatowej" - konstrukcji o mocnej infrastrukturze materialnej, ale także lokalnej wspólnocie celów i zbiorowej świadomości.

Właśnie odbudowa tkanki kulturowej, odrodzenie identyfikacji społecznej na poziomie powiatu jest jednym z głównych celów przeprowadzonej reformy. To właśnie ten cel przyświecał pracom rządowym, kiedy decydowano się powołać ponad trzysta powiatów, odpowiadających mapie lokalnych tożsamości. Wszakże bez odbudowy świadomości przynależności do "małej ojczyzny" nie możemy przecież myśleć o prawidłowym funkcjonowaniu tkanki społecznej.

Warto w tym miejscu wspomnieć i o tym, że ważnym czynnikiem o charakterze kulturotwórczym i wspólnotowym staną się media lokalne, głównie prasa o zasięgu powiatowym. Będzie ona odgrywała

jedną z głównych ról w rozwijaniu i cementowaniu lokalnych więzi społecznych. Media te, jako instrumenty porozumiewania się, wymiany opinii o najważniejszych sprawach zajmujących wspólnoty lokalne, jako pole debat, kształtować będą swoiste, kulturowe oblicze powiatu.

Powiat jako jeden z segmentów władzy lokalnej będzie miał do wypełnienia wiele bardzo ważnych społecznie celów z zakresu ochrony zdrowia, szkolnictwa czy bezpieczeństwa publicznego. Powiat zaspokajając będzie potrzeby zbiorowe mieszkańców, które przekraczać będą możliwości jednej gminy.

Istnienie w każdym powiecie instytucji świadczących usługi dla obywatela, takich jak szpitale ogólne, szkoły ponadpodstawowe, komendy policji i straży pożarnej, sądy rejonowe oraz przeniesienie do starostwa wielu kompetencji będących w dotychczasowej gestii wojewody ułatwi życie każdemu obywatelowi, zaoszczędzi jego czas i pieniądze. Nie będzie już spraw, które trzeba by załatwić w województwie - wszystko załatwimy w powiecie i w województwie.

Szanowni Państwo,

Dokonana decentralizacja uprawnień i środków oznacza także odpowiedzialność. Podejmując ją w powszechnych wyborach przedstawiciele lokalnych społeczności.

W ten sposób otwiera się szansa dla jednostek aktywnych, dla lokalnych społeczności - dla wszystkich Państwa.

Znając Państwa osiągnięcia nie wątpię ani przez chwilę, że podejmiecie inicjatywę i podacie temu zadaniu.

Konferencja ta, obok innych działań Rządu, otwiera szeroko drzwi dla współpracy, partnerstwa z organizacjami i środowiskami samorządowymi, pozarządowymi, z profesjonalistami zajmującymi się problematyką rozwoju regionalnego i lokalnego, z mediami lokalnymi. Podstawowym warunkiem powodzenia reform ustrojowych państwa jest właśnie udział w jej wprowadzaniu nie tylko polityków czy instytucji rządowych, ale przede wszystkim aktywność tysięcy osób i różnorodnych środowisk, ich wola wzięcia na swe barki odpowiedzialności i władzy, którą chcemy im oddać.

Zapraszam Państwa do budowy Rzeczpospolitej Powiatowej, do budowy Nowego Państwa.

Jerzy Buzek
Warszawa, 25 maja 1998 r.

Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski

Samorząd TERYTORYALNY NA RZECZ RODZINY

Kraków, dnia 21 grudnia 1998 roku,

sala Obrad Rady Miasta Krakowa

(pl. Wszystkich Św. 3/4),

rozpoczęcie o godz. 11.00

Konferencja z udziałem

Ministra Kazimierza Kapery

Pełnomocnika Rządu ds. Rodziny

Ks. Biskupa Stanisława Stefanka

Przewodniczącego Komisji Episkopatu Polski

ds. Rodziny

Posel Marii Smereczyńskiej

Przewodniczącej Komisji Rodziny Sejmu RP

Panie i Panowie,

W imieniu Federacji Związków i Stowarzyszeń Gmin i Powiatów RP zapraszam Marszałków Sejmików, Starostów, Prezydentów, Burmistrzów, Wójtów, Przewodniczących Sejmików, Rad Powiatowych i Gmin na Konferencję Samorząd Terytorialny na Rzecz Rodziny.

W szczególny sposób pragnę zaprosić do udziału Przewodniczących Komisji ds. rodziny, które powstały w wielu radach gmin.

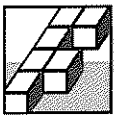
W czasie Konferencji przedstawione będą możliwe formy udziału samorządu terytorialnego w działaniach na rzecz rodziny.

W związku z reformą administracji znaczną część odpowiedzialności i kompetencji w zakresie władzy publicznej przejmują samorzady terytorialne. Dotyczy to także działań na rzecz rodziny, w tym wypracowania polityki prorodzinnej w wymiarze lokalnym.

Pełnomocnik Rządu ds. Rodziny Minister Kazimierz Kaper przedstawi możliwe formy i cele działania samorządu w ramach Polityki Prorodzinnej Państwa.

Z uwagi na wagę tych zagadnień zachęcam do osobistego udziału w Konferencji, względnie delegowania przedstawiciela.

Kazimierz Barczyk
Przewodniczący FZISGiP RP

GRAŻYNA PRAWELSKA-SKRZYPEK

U progu III kadencji samorządu terytorialnego **OSIĄGNIĘCIA I WYZWANIA POLSKIEJ SAMORZĄDNOŚCI**

Na zakończenie II kadencji samorządów terytorialnych w czerwcu br. Federacja Związków i Stowarzyszeń Gmin Polskich zorganizowała II Turę Kongresu Samorządów Terytorialnych RP. Nie sposób było uniknąć refleksji i porównań do konferencji "Dorobek odrodzonych samorządów", zorganizowanej przez Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji w kwietniu 1994, czyli na zakończenie I kadencji samorządów.

Licznie zgromadzeni przedstawiciele samorządów gmin oraz politycy mówili wówczas z dumą, że samorząd okazał się najpoważniejszą siłą motoryczną polskich przemian, że jest postrzegany w badaniach opinii społecznej jako instytucja najbardziej stabilna. Zauważyli też, że decentralizacja napotyka na bardzo silne opory. Odnosząc się do przyszłej kadencji ostrzegali m.in. przed popadnięciem w postawy roszczeniowe, wycofaniem się samorządu z roli współkreatora reform państwa, zatrzymaniem procesu doskonalenia się administracji rządowej.

Najkrócej podsumowując można powiedzieć, że mimo trudnych warunków funkcjonowania, częstego ustawiania rządów lokalnych na pozycji petenta, samorząd II kadencji nie tylko nie dał się zepchnąć na pozycje roszczeniowe, ale - wręcz przeciwnie - wśród działaczy samorządowych narastało poczucie konieczności brania współodpowiedzialności za przebudowę państwa. Dowody tego obserwujemy zwłaszcza od jesiennych wyborów parlamentarnych, gdy dawni działacze

samorządowi stali się głównymi promotorami kontynuacji reform. Samorząd nie utracił też kreatywności w poszukiwaniu coraz lepszych metod zarządzania sprawami publicznymi, szukając sojuszników zarówno w środowisku organizacji pozarządowych jak i biznesu. To w organizacjach pozarządowych, wypracowano np. projekty wielu ustaw, które zapoczątkowały reformatorskie prace samorządu.

Pierwsza tura Kongresu, w czasie której sformulowano wiele tez o charakterze ustrojowym, generalnie przebiegała w nastroju euforii z odniesionego sukcesu wyborczego, a zwłaszcza z wejścia do parlamentu wielu ludzi samorządu, rozumiejących pojęcie dobra wspólnego, poczuwających się do współodpowiedzialności za losy kraju. W obradujących podczas kongresu zespołach merytorycznych wskazywano jednak na konieczność podjęcia bardzo konkretnych działań, nie tylko politycznych. Wiele z nich stało się faktem w czasie minionych 7 miesięcy.

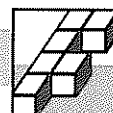
Najbardziej spektakularnym dowodem, że nadzieje rozbudzone wynikami wyborów nie były płonne, jest podjęcie przez parlament decyzji o kontynuacji reform ustrojowych państwa i przeprowadzeniu wyborów do samorządów terytorialnych: gminnego, powiatowego i regionalnego.

Rewolucyjne nieomal zmiany mają miejsce w systemie oświaty. 23 maja Rząd wystąpił do Sejmu z rządowym projektem ustawy o systemie oświaty, który ustanawia

nowy ustrój szkolny, w tym dwustopniową powszechną szkołę podstawową. Generalnie cała oświata przechodzi w gestię administracji samorządowej. Ustawa wprowadza też powszechny, jednolity w Polsce system sprawdzania wiedzy i umiejętności. Po raz pierwszy określa ona poziom wiadomości jakie powinny być osiągnięte na poszczególnych etapach kształcenia.

A co się działo poza parlamentem i rządem?

Samorząd wyraźnie otworzył się na partnerów, zwłaszcza w układach lokalnych. W kilkunastu gminach w Polsce uchwałami rad przyjęte zostały formalne porozumienia o współpracy między administracją samorządową a organizacjami pozarządowymi. Porozumienia odnoszą się do trzech form działań: pomocy materialnej dla organizacji pozarządowych, systemu konkursów grantowych na przedsięwzięcia zgodne z realizacją zadań bieżących i celów rozwojowych gminy oraz kontraktacji usług publicznych. Zaczęło się więc działać to, co podczas I tury kongresu przedstawiono jako idee lub próbne realizacje. Mamy już przykłady takiej współpracy nie tylko z dużych miast, ale także z małych, a nawet z wiejskiej gminy Chybie. Te porozumienia nie tylko przyczyniają się do jasnego sformułowania zasad współpracy, przejrzystości przepływu środków finansowych, ale też są czynnikiem wymuszającym profesjonalizm obu partnerów oraz czynnikiem budowy klimatu zaufania społecznego na poziomie lokalnym.

Postępują też prace nad dopracowaniem form partnerstwa publiczno-prywatnego. Rozpoczęto badania pilotażowe nad możliwością funkcjonowania w Polsce funduszy lokalnych, współtworzonych przez sektor publiczny i prywatny, dla wsparcia lokalnych przedsięwzięć publicznych. Pilotaż w Bielsku-Białej, Raciborzu, Elblągu, Biłgoraju dowiódł dużego zainteresowania obu stron, a także ewentualnych beneficjentów, dla tej inicjatywy. Sektor prywatny jest jednym z najbardziej aktywnych podmiotów w procesach opracowania strategii rozwoju gmin. W społecznościach wiejskich i mniejszych miast, działania takie obejmują coraz bardziej różnorodne grupy społeczne. Tym samym stają się one ważnym czynnikiem pobudzania aktywności mieszkańców oraz kształtowania poczucia ich współodpowiedzialności za losy wspólnot lokalnych (znakomite przykłady Żegociny, Klimontowa, Gorlic).

W poszczególnych gminach powstają publiczno-prywatne konsorcja dla realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych - np. krakowskiego centrum komunikacyjnego. Specyficznym polem tego typu współpracy są programy rewitalizacji dzielnic miejskich oraz programy mieszkaniowe.

Od ostatniego kongresowego spotkania znacząco posunęły się też samorządy w systematycznych pracach nad podnoszeniem profesjonalizmu zarządzania sprawami publicznymi. Główne organizacje samorządowe (Związek Miast Polskich, Unia Metropolii, Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej), realizując postanowienia Komisji Wspólnej podjęły, w ramach programu SAS (finansowanego głównie ze środków USAID, a także Know How-Fund) prace nad wypracowaniem standardów analizy efektywności zarządzania wybranymi sektorami usług publicznych. Prace te w systematyczny sposób kontynuują inicjatywę zarządów największych polskich miast zapoczątkowaną w 1995 roku przez prezydenta

Krakowa i prowadzoną do tej pory przez MISTiA. Te działania doskonale wpisują się w postulaty podnoszenia profesjonalizmu zarządzania w sektorze publicznym. O wadze tej kwestii świadczy też uruchomienie w ostatnim roku, w Instytucie Spraw Publicznych Uniwersytetu Jagiellońskiego, kilku specjalności studiów z zakresu zarządzania w sektorze publicznym. Jednocześnie pojedyncze miasta rozpoczęły procedurę ubiegania się o otrzymanie certyfikatu najwyższej jakości usług świadczonych dla mieszkańców.

WYZWANIA:

Samorządy zaczną funkcjonować w zupełnie nowej konstrukcji ustroju administracji publicznej. Warto dziś uzmysłowić sobie jakie wyzwania staną przed samorządami i do których możemy się już dziś przygotować. Będą oczywiście konieczne korekty różnych ustaw i rozporządzeń - ale takie doświadczenia samorządy już mają. Niewątpliwą nowością będzie fakt, że pojawią się nowe podmioty władzy publicznej posiadające ten sam rodzaj legitymacji do sprawowania władzy tzn. poddane bezpośredniej kontroli społecznej. Gminy, które dotąd miały ograniczone kompetencje, ale poczuwały się do bycia gospodarzem w gminie, będą mieć partnera, a czasem może nawet konkurenta - pełnoprawnego gospodarza w zakresie wskazanych sektorów usług publicznych na terenie powiatu. W obszarze obejmującym liczne gminy i powiaty, pojawi się podmiot w pełni uprawniony do stymulowania rozwoju gospodarczego oraz wzrostu konkurencyjności regionów w skali kraju, Europy.

W tej sytuacji mogą nastąpić liczne konflikty interesów. Nie będzie przy tym podziału na MY i ONI, bo będą to konflikty pomiędzy NAMI. Musimy się do tego przygotować. Nauczyć się artykułować i identyfikować rzeczywiste problemy i interesy, rozmawiać o nich. Nauczyć się negocjowania, korzystania z mediatorów, podejmowania problemów, szukania rozwiązań takich, aby nie było wygranym i

pokonanych, ale by wszyscy na nich wygrzywali. Zrozumieć, że konflikty są sprawą naturalną, są nieodłącznym atrybutem rozwoju.

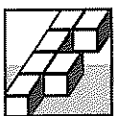
W związku z tym dziś trzeba docenić partnerów, których już mamy i tworzyć klimat współpracy, uczyć się tego. Pomocne mogą tu być doświadczenia partnerstwa lokalnego, a także doświadczenia związków komunalnych. Musimy bowiem przygotować się do realizowania programów, w których na zasadach partnerskich będą współuczestniczyć różne podmioty publiczne oraz reprezentujące sektor prywatny i pozarządowy.

Sukcesem dwóch pierwszych kadencji samorządu terytorialnego jest odbudowa tożsamości lokalnej, której niestety towarzyszyły czasami ksenofobiczne postawy wobec sąsiadów. Wyzwaniem dla nowych samorządów jest odbudowa, a czasem rozbudzenie wśród tych samych ludzi świadomości pośrednich poziomów tożsamości na poziomie powiatu i regionu, a także - generalnie - uczenie się współpracy pomiędzy różnymi społecznościami w imię dobra wspólnego.

Samorządy, które zostały wybrane w październiku będą musiały w końcu kadencji być w pełni przygotowane do wejścia do Unii Europejskiej. To oznacza, że muszą znać i umieć wprowadzić standardy zarządzania publicznego obowiązujące w krajach UE na różnych poziomach zarządzania, a także znać zasady i formy partnerstwa w realizacji zadań publicznych. Muszą być też przygotowane organizacyjnie oraz od strony umiejętności do absorpcji środków UE.

W sytuacji gdy samorząd rozszerza swoje władztwo, szczególnie ważne jest, aby nadal się doskonalić, nie utracił on swojej roli głównej siły motorycznej przemian oraz poczucia współodpowiedzialności za przebudowę państwa jako całości.

Autorka reprezentuje Instytut Spraw Publicznych Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji

KRZYSZTOF PŁIŚ

Samorząd terytorialny w polskich konstytucjach XX w.

Idea samorządu terytorialnego nie jest obca polskiemu konstytucjonalizmowi. Już w ustawach zasadniczych okresu międzywojennego mieliśmy do czynienia z odpowiednim unormowaniem tej instytucji. Po odzyskaniu suwerenności w 1989r., kiedy to ponownie po okresie PRL-u przywrócono samorząd terytorialny, zarówno w ustawie konstytucyjnej z 1992 roku, jak i w obecnie obowiązującej konstytucji z 1997 roku problematyce tej poświęcono sporo uwagi. Uznano, że zasada samorządu terytorialnego jest na tyle istotna dla państwa i jego obywateli, iż wymaga, w miarę możliwości, odpowiednio dokładnego i wyczerpującego uregulowania.

Warto prześledzić konstytucyjną regulację idei samorządu terytorialnego, jaka miała i ma miejsce w Polsce w obecnym stuleciu.

OKRES MIĘDZYWOJENNY.

Dnia 17 marca 1921 roku Sejm Ustawodawczy uchwalił Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej. Uregulowanie samorządu terytorialnego stanowiło jedno z ważniejszych wyzwań, przed którymi stanęło młode, odrodzone państwo. W toku prac nad tekstem ustawy zasadniczej pojawiły się pytania, czy Polska ma być państwem scentralizowanym, czy też zdecentralizowa-

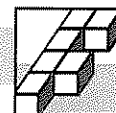
nym. Można przyjąć, że ostateczne ujęcie w konstytucji kwestii samorządu terytorialnego miało na celu wprowadzenie daleko idącej decentralizacji, przy czym Konstytucja marcowa w tej materii zawierała dosyć ogólnikowe postanowienia, co powodowało, że idea decentralizacji miała bardziej wynikać z ustaw poświęconych temu zagadnieniu, niż z ustawy zasadniczej.

Pierwszym przepisem, który w sposób generalny dotyczył samorządu terytorialnego był art. 3 ust. 4 stwierdzający, że: "Rzeczpospolita Polska, opierając swój ustrój na zasadzie szerokiego samorządu terytorialnego, przekazuje przedstawicielom tego samorządu właściwy zakres ustawodawstwa, zwłaszcza z dziedziny administracji, kultury i gospodarstwa, który zostanie bliżej określony ustawami państwowymi". Jak widać, Konstytucja marcowa przyznała przedstawicielom samorządu terytorialnego pewien zakres ustawodawstwa, przy czym zakres ten nie został jednak dokładnie określony. W szczególności pisząc o prawodawczych uprawnieniach samorządu, nie podano jakiego szczebla omawiana tu instytucja ma je posiadać. Przyjmowano więc, że powyższe kompetencje będą przysługiwać zarówno sejmikom wojewódzkim, jak również radom (sejmikom) powiatowym i radom gminnym. Jednocześnie stwierdzając, iż samorząd terytorialny ma posiadać właściwy zakres ustawodawstwa, zwłaszcza z dziedziny administracji, kultury i gospodarstwa, otwierano możliwości rozciągnięcia tego zakresu także na inne dziedzi-

ny. W ten sposób w zakresie kształtowania ustawodawczych uprawnień samorządu terytorialnego stworzono niemal nieograniczone możliwości zwykłego ustawodawstwu państwowemu.

Zgodnie z art. 65 ust.1 dla celów administracyjnych RP podzielona miała być na drodze ustawowej na województwa, powiaty i gminy miejskie i wiejskie, które jednocześnie miały być jednostkami samorządu terytorialnego. Wynika z tego, że według konstytucji samorząd miał funkcjonować we wszystkich jednostkach terytorialnego podziału, od gmin do województwa. Ponadto jednostki samorządowe mogły łączyć się w związki dla przeprowadzenia zadań wchodzących w zakres samorządu (art. 65 ust.2.) . Związki te mogły otrzymać charakter publiczno-prawny na podstawie odrębnej ustawy.

W artykule 67 Konstytucji marcowej określono zasady, na których miała opierać się organizacja ciał samorządowych. Prawo stanowienia w sprawach należących do zakresu działania samorządu - a więc również ustawodawstwo zgodnie z art. 3 - miało przysługiwać radom obieralnym (rady gminne, sejmiki wojewódzkie). Czynności wykonawcze samorządu wojewódzkiego i powiatowego organom (wydziałom), które miały być utworzone na zasadzie zespolenia kolegów, obieranym przez ciała reprezentacyjne (sejmiki powiatowe i sejmiki wojewódzkie) z przedstawicielami państwowych władz administracyjnych i pod ich przewodnictwem. Tak więc zasadę zespolenia przedstawi-

cieli samorządu i administracji państwowej w organach wykonawczych samorządu ograniczono do powiatu i województwa, wyłączając samorząd miejski i gminny. I choć powierzenie wojewodom i starostom przewodnictwa w organach wykonawczych samorządu odpowiednich szczebli zapewniało potrzebny związek pomiędzy administracją państwową i samorządem, to jednocześnie mogło stanowić poważne ograniczenie dla omawianej tu instytucji.

Nadzór nad działalnością samorządu - zgodnie z art. 70 ust. 1 - państwo miało prowadzić przez wydziały samorządu wyższego stopnia. Jednocześnie konstytucja w tym samym ustępie przewidywała możliwość przekazania częściowo nadzoru, na podstawie ustaw, sądownictwu administracyjnemu. Dopuszczono w sytuacjach wyjątkowych możliwość zatwierdzania uchwał organów samorządowych przez organy samorządu wyższego stopnia, lub przez ministerstwa. Przy czym również i tu takie wypadki miały być uregulowane odrębnymi ustawami.

Źródła dochodowe państwa i samorządu miały być ściśle rozgraniczone ustawami (art. 69). Odwołanie od orzeczeń organów zarówno rządowych jak i samorządowych miało być dopuszczalne tylko do jednej wyższej instancji, o ile ustawy nie będą przewidywać w tej materii wyjątków. W sprawie orzekania o legalności aktów administracyjnych, tak administracji rządowej, jak i samorządowej, miało być powołane - na podstawie oddzielnej ustawy - sądownictwo administracyjne, które w swej organizacji miało się opierać na współdziałaniu czynnika obywatelskiego i sędziowskiego z Najwyższym Trybunałem Administracyjnym na czele (art. 73).

Konstytucja marcowa nic nie mówiła na temat prawa wyborczego do rad i sejmików, mimo zgłaszanych w toku prac nad konstytucją postulatów wprowadzenia zasady 5-przymiotnikowych wyborów do rad

wszystkich szczebli. Odrzucono również wnioski o proklamowanie zasady jawności obrad sejmików i rad.

Ustawa zasadnicza z 1935 r. była drugim aktem konstytucyjnym przyjętym w okresie międzywojennym. Cechą charakterystyczną tego dokumentu było wkomponowanie samorządu terytorialnego w układ państwowej administracji. Administracja ta miała być sprawowana przez organy administracji rządowej, samorząd terytorialny oraz samorząd gospodarczy. W tekście Konstytucji kwietniowej możemy odnaleźć sporo unormowań, które w istotny sposób ograniczały niezależność i samodzielność władz lokalnych. Przejawem takiej praktyki było choćby to, iż w porównaniu do art. 70 Konstytucji marcowej, według której ustawy miały określać wypadki, kiedy uchwały organów samorządowych wymagały wyjątkowo zatwierdzenia przez organ sprawujący nadzór, w Konstytucji kwietniowej zatwierdzenie uchwał organów samorządowych miało być regułą, przynajmniej w stosunku do uchwał ustanawiających jakieś normy obowiązujące na określonym obszarze (art. 75 ust. 2).

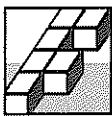
Według konstytucji organizację samorządu terytorialnego miała określić ustawa. Struktura samorządu została powiązana z podziałem administracyjnym kraju na województwa, powiaty oraz gminy miejskie i wiejskie. Ponadto ustawa zasadnicza przewidywała nadzór ze strony rządu nad wszelkimi formami samorządu, czyli również nad samorządem terytorialnym.

POLSKA PO 1945 R. - LIKWIDACJA SAMORZĄDU TERYTORYALNEGO.

Po wojnie w Polsce rządzonej przez komunistów i uzależnionej od totalitarnego ZSRR nie było miejsca na samorząd terytorialny. Konstytucja z 1952 r. usankcjonowała stan

prawny jaki zaistniał pod rządami ustawy z 20 marca 1950 r. o terenowych organach jednolitej władzy państwowej, która de facto ostatecznie zniósła samorząd terytorialny. Należy zauważyć, że wcześniej w jakimś stopniu próbowano go reaktywować przy powoływaniu się na dekret PKWN z 23 listopada 1944 r. w imię - jak to określano w propagandzie - przywracania demokratycznych zasad Konstytucji marcowej. Wyżej wspomniany dekret był jednak pokłosiem wcześniejszej ustawy z 11 listopada 1944 r., która wprowadzała rady narodowe jako tymczasowe organy ustawodawcze i samorządowe. Był to przejaw sowietyzacji kraju, gdyż określony w ustawie system rad całkowicie odzorowywał model państwa jako funkcjonował w ZSRR.

Podobieństwo nowych regulacji do tych zawartych w konstytucji z 1921 r., na którą się powoływano w propagandzie, miało charakter jedynie formalny i powierzchowny. Odzwierciedlało się np. w trójstopniowej strukturze „samorządu”. Rady narodowe funkcjonowały na poziomie gmin i miast nie wydzielonych, na poziomie powiatów i miast wydzielonych oraz na poziomie województw. W rzeczywistości jednak nie miały one wiele wspólnego z samorządem terytorialnym. Podstawowa różnica między regulacją przedwojenną, a powojenną polegała na tym, iż rady narodowe nie składały się z przedstawicieli ludności lokalnej - co jest istotą samorządu terytorialnego - lecz z osób delegowanych przez koncesjonowane partie polityczne, zrzeszenia zawodowe i społeczne. W ten sposób chciano zapewnić w tych strukturach dominację komunistów, którzy cieszyli się jedynie znikomymi wpływami w społeczeństwie. Wejście w życie ustawy z 1950 r. o terenowych organach jednolitej władzy państwowej, a następnie potwierdzenie tego stanu rzeczy w konstytucji z 1952 roku, zakończyło żywot również tych fasadowych pozostałości samorządu terytorialnego.

SAMORZĄD TERYTORIALNY W KONSTYTUCJONALIZMIE III RP

Po odzyskaniu niepodległości w 1989 r. w Polsce rozpoczął się proces mający na celu przeobrażenie ustroju państwa. Miał on polegać na przejściu naszego kraju od państwa autorytarnego i centralnie zarządzanego do państwa demokratycznego. Jednym z celów owego procesu było powołanie, czy też reaktywowanie samorządu terytorialnego. W roku 1990, po odpowiednich zmianach w konstytucji z 1952 r., parlament przyjął ustawę, która po kilkudziesięciu latach przywracała do życia samorząd terytorialny w Polsce. Powyższą problematyką zajęła się również uchwalona 17 października 1992 r. ustawa konstytucyjna o wzajemnych stosunkach między władzą ustawodawczą i wykonawczą RP oraz o samorządzie terytorialnym (tzw. "Mała Konstytucja").

Zgodnie z art. 70 ust. 1 powyższego aktu samorząd terytorialny to podstawowa forma organizacji lokalnego życia publicznego. Podstawową jednostką samorządu terytorialnego miała być gmina, a w rzeczywistości mieszkańcy tej gminy, tworzący z mocy prawa wspólnotę samorządową, wyposażoną w osobowość prawną. W ustawie konstytucyjnej zagwarantowano jednostce samorządu terytorialnego prawo własności i inne prawa majątkowe, które stanowią mienie komunalne (art. 70 ust. 3).

W "Małej Konstytucji" nie została jednoznacznie rozstrzygnięta kwestia istnienia innych jednostek samorządu terytorialnego. Jednak z kontekstu art. 70 ust. 4 wynika, że dopuszczono możliwość tworzenia tylko jednostek na wyższym poziomie niż gmina, natomiast nie wchodził w grę poziom niższy od

gminy, a więc tworzone przez tę ostatnią jednostki organizacyjne nie mogły być uznane za samodzielne jednostki samorządu terytorialnego.

Samorząd terytorialny miał wykonywać w ramach ustaw istotną część zadań publicznych, z wyłączeniem zadań zastrzeżonych ustawowo do kompetencji administracji rządowej. Z takiej regulacji zawartej w ustawie konstytucyjnej wynikało, że na samorządzie terytorialnym spoczywał tylko obowiązek wykonywania przydzielonej mu części zadań publicznych, a nie zaspokajania zbiorowych potrzeb zbiorowości lokalnej, jak to ma miejsce w ustawie o samorządzie terytorialnym.

Jednostki samorządu terytorialnego - zgodnie z ust. 2 art. 71 - miały wykonywać przysługujące im zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców. Natomiast w zakresie uregulowanym ustawami wykonywały zadania administracji rządowej i w tym celu został wyposażone w odpowiednie środki finansowe (art. 71 ust. 3).

"Mała Konstytucja" stwierdzała, że "Jednostki samorządu terytorialnego realizują zadania za pośrednictwem swoich organów stanowiących i wykonawczych, swobodnie określając w granicach ustaw swoje struktury wewnętrzne". Wybory do organów stanowiących miały być powszechne, równe i odbywające się w głosowaniu tajnym. Ponadto przewidziano możliwość podejmowania rozstrzygnięć przez mieszkańców w drodze referendum lokalnego.

Zgodnie z art. 73 na dochody jednostek samorządu terytorialnego składały się dochody własne, subwencje i dotacje. Jednocześnie w ustępie 2 tego samego artykułu zagwarantowano środki finansowe na zadania publiczne i zadania zlecone, natomiast nie mówiono nic

o takich gwarancjach na zadania własne.

Jednym z podstawowych niedociągnięć ustawy konstytucyjnej z 1992 r. był brak stosownego przepisu stwierdzającego, że samodzielność gminy podlega ochronie sądowej. Jest to o tyle niezrozumiałe, że z odpowiednikiem takiego przepisu mieliśmy do czynienia w Konstytucji RP w brzmieniu nadanym jej ustawą z 8 III 1990 r., a ponadto ze stosownym zaleceniem spotykamy się na gruncie Europejskiej Karty Samorządu Terytorialnego. Również problem nadzoru w zasadzie został pominięty, gdyż w tekście omawianego aktu odnajdujemy przepis mówiący tylko, że sprawa ta pozostawiona została ustawie zwykłej. Wydaje się, iż to właśnie w akcie konstytucyjnej rangi powinien być znaleźć się odpowiedni przepis gwarantujący, że nadzór w zakresie zadań własnych ma tylko zbadanie, czy czynność podjęta przez jednostkę samorządu terytorialnego jest zgodna z prawem. Także zasady zrzeszania się jednostek samorządu terytorialnego oraz reprezentowania ich interesów wobec władz państwowych nie powinny być uregulowane na drodze ustawodawstwa zwykłego, ale w akcie prawnym najwyższej rangi.

Wiele zagadnień, które w "Małej Konstytucji" nie zostały rozstrzygnięte lub uregulowane, odnajdujemy w ustawie o samorządzie terytorialnym, co sprawia, że choć jest to akt niższej rangi, to wiele zawartych w nim unormowań powoduje, że ma on wręcz ustrojowy charakter.

Dnia 2 kwietnia 1997 r. osiem lat po odzyskaniu suwerenności, w Polsce została uchwalona nowa konstytucja. W akcie tym uregulowano również sprawy dotyczące samorządu terytorialnego, a ilość artykułów poświęconych temu zagadnieniu sprawia, że jest to dokument ze wszystkich dotychczasowo-

BUD-BANK

Bank Rozwoju Budownictwa Mieszkaniowego S.A.

*Jesteśmy na rynku od 02 października 1990 roku.
Od początku swojej działalności prowadzimy
politykę zmierzającą do świadczenia jak najszerszej
palety usług bankowych.
Wspieramy rozwój budownictwa
mieszkaniowego
w Polsce. Dziś Bud-Bank S.A. jest aktywnym partnerem
gmin, firm deweloperskich, przedsiębiorstw budowlanych,
producentów materiałów budowlanych.*

OFERTA DLA KLIENTÓW INSTYTUCJONALNYCH

- kompleksowe usługi rachunków bankowych
 - ☞ karta płatnicza **BUDBANK-POLCARD**
- lokaty terminowe
- lokata dynamiczna "PREMIA"
- rachunki terminowe typu "CALL"
- operacje zagraniczne

OFERTA DLA KLIENTÓW INDYWIDUALNYCH

- obsługa rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych
 - ☞ karta płatnicza **BUDBANK-POLCARD**
- lokaty terminowe
- lokata dynamiczna "PREMIA"
- bony lokacyjne

OFERTA KREDYTOWA

- kredyty budowlane - udzielane podmiotom gospodarczym (deweloperom, spółdzielniom mieszkaniowym) na finansowanie wielorodzinnych inwestycji mieszkaniowych, korzystne oprocentowane, okres kredytowania: do 2 lat
- kredyty budowlano-hipoteczne - udzielane osobom fizycznym na finansowanie: budowy domu jednorodzinnego, nadbudowy lub rozbudowy domu, remontu i modernizacji domu lub mieszkania, adaptacji pomieszczenia niemieszkalnego na cele mieszkalne mającą na celu powiększenie powierzchni użytkowej lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego; korzystne oprocentowanie, okres kredytowania: do 10 lat
- kredyty mieszkaniowe - udzielane osobom fizycznym na kupno mieszkania na rynku pierwotnym (od dewelopera, spółdzielni) i wtórnym (od osoby trzeciej) oraz na uzupełnienie wkładu budowlanego do spółdzielni; korzystne oprocentowanie, okres kredytowania: do 10 lat
- kredyty "na cztery pory roku" - obrotowe i inwestycyjne, udzielane podmiotom gospodarczym działającym w sferze budownictwa, posiadającym rachunek bieżący w Bud-Bank SA; oprocentowanie i kwota kredytu są uzależnione od zakresu współpracy z Bankiem, tj. wielkości powierzonych Bankowi środków
- kredyty dla podmiotów gospodarczych - obrotowe, inwestycyjne, w rachunku bieżącym i płatnicze; warunki dostosowane do potrzeb klientów
- inne usługi finansowe: wykup wierzytelności, dyskonto weksli.

Stawiamy sobie za cel rozwiązywanie, chociażby najbardziej nietypowych problemów klientów.

Bank Rozwoju Budownictwa Mieszkaniowego S.A.

Oddział w Warszawie ul.Senatorska 29/31

tel. centrali (0 22) 826 02 54, 828 58 47 828 32 59 do 63 fax (0 22) 826 03 28

e-mail: warszawa@budbank.com.pl www.budbank.com.pl

Petro

 Petrochemia Płock S.A.

Ponad

● 400

● właścicieli

● prywatnych

● stacji

● paliw

wybrało

● Petrochemię

na nas

Zamieszkała można leczyć

BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

Bank państwowy założony w 1924 roku

Oferujemy kredyty ze środków

KRAJOWEGO FUNDUSZU MIESZKANIOWEGO

- Towarzystwom Budownictwa Społecznego (TBS)
- spółdzielniom mieszkaniowym
NA REALIZACJĘ PRZEDSIĘWZIĘĆ
INWESTYCYJNO-BUDOWLANYCH

- gminom
NA WYKONANIE INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ
towarzyszącej budownictwu mieszkaniowemu.

**INFORMACJI
UDZIELA:**

Departament Krajowego Funduszu Mieszkaniowego
ul. Łucka 7/9, 00-958 Warszawa 66, skr. poczt. 57

tel.: 658 68 86, 658 66 85

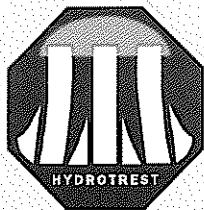
658 66 81, 658 66 91

658 67 00, 658 67 02

658 67 03

fax: 658 67 14, 658 67 26

E Mail: bgk@ikp.atm.com.pl

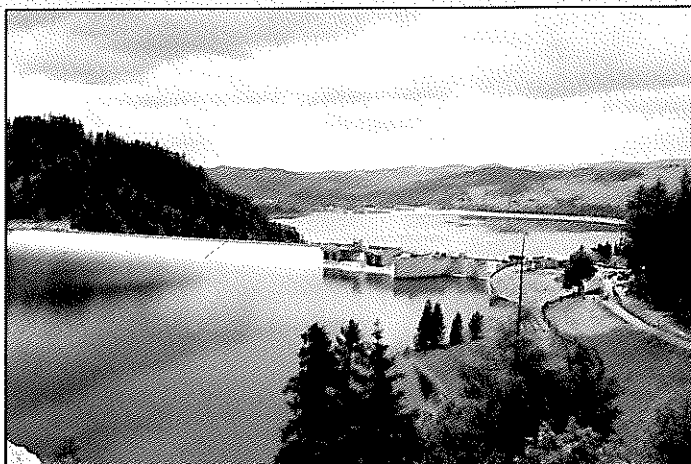
HYDROTREST S.A.

Firma hydrotechniczna z długoletnią tradycją

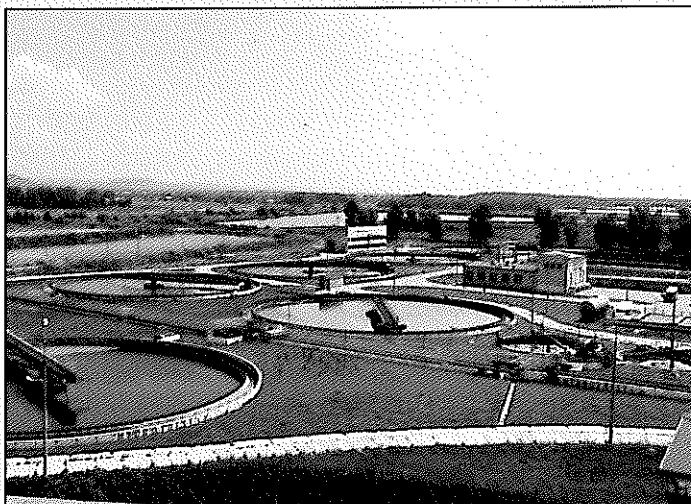
OFERUJE

- WYKONAWSTWO W ZAKRESIE:

- ♦ Budownictwa hydrotechnicznego (zapory, zbiorniki i elektrownie wodne, kanały żeglowne i śluzy, regulacje rzek i potoków)
- ♦ Gospodarki wodno - ściekowej (stacje uzdatniania wody, zbiorniki, sieci wodociągowe centralne i rozdzielcze, oczyszczalnie ścieków i kanalizacje)
- ♦ Robót specjalistycznych (fundamenty specjalne, ścianki szczelne, roboty cementacyjne, ekrany asfaltobetonowe, roboty minerskie)
- ♦ Robót tunelowych, mostowych i drogowych w systemie GENERALNEGO REALIZATORA INWESTYCJI

Zespół zbiorników wodnych Czorsztyn - Niedzica i Sromowce Wyżne - widok od strony wody górnej.

Chemiczno - biologiczna oczyszczalnia ścieków dla zakładów Chemicznych w Oświęcimiu.

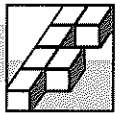
USŁUGI W ZAKRESIE:

- ♦ konsultingu
- ♦ projektowania
- ♦ doradztwa: technicznego, ekonomicznego i finansowego w zakresie w/w działalności

BIURO ZARZĄDU

Ul. Tyniecka 18, 30-323 Kraków

Tel. (012) 266 36 29, (012) 266 36 43, fax (012) 266 50 06

wych ustaw zasadniczych najdokładniej opisujący omawianą tu problematykę.

Konstytucja już w pierwszym rozdziale, zatytułowanym "Rzeczpospolita", zajmuje się ideą samorządu terytorialnego, stwierdzając w art. 16, że wspólnotę samorządową z mocy prawa stanowi ogół mieszkańców jednostek zasadniczego podziału terytorialnego. Ponadto w ustępie 2 tegoż samego artykułu mówi się, iż samorząd terytorialny uczestniczy w sprawowaniu władzy publicznej oraz przysługuje mu, w ramach ustaw, istotna część zadań publicznych, przy wykonywaniu których działa w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność.

Te podstawowe unormowania znajdują odzwierciedlenie w dalszej części Konstytucji, a dokładnie w rozdziale VII zatytułowanym "Samorząd Terytorialny". W art. 163 odnajdujemy przepis regulujący kwestie rozdziału kompetencji między samorządem terytorialnym a organami innych władz publicznych: "Samorząd terytorialny wykonuje zadania publiczne nie zastrzeżone przez Konstytucję lub ustawy dla organów innych władz publicznych". Lektura powyższego unormowania wskazuje na domniemanie kompetencji w zakresie wykonywania zadań publicznych na rzecz samorządu terytorialnego, o ile nie zostały one powierzone - w konstytucji lub ustawach - organom innych władz publicznych.

Zadania publiczne - zgodnie z art. 166 - wykonywane przez jednostki samorządu terytorialnego ustawa zasadnicza dzieli na zadania własne, a więc takie, które służą zaspokajaniu potrzeb wspólnoty samorządowej oraz na zadania zlecane. Z tymi ostatnimi mamy do czynienia wówczas, gdy wynika to z uzasadnionych potrzeb państwa, przy czym tylko ustawa może zlecić jednostkom samorządu terytorialnego wykonywanie innych za-

dań publicznych. W zakresie sporów kompetencyjnych, jakie mogą powstać między organami samorządu i administracji rządowej rozstrzygać mają sądy administracyjne.

O dochodach samorządu terytorialnego wypowiada się art. 167 stwierdzający w ust. 1, że: "Jednostkom samorządu terytorialnego zapewnia się udział w dochodach publicznych odpowiednio do przypadających im zadań". Dochody własne oraz subwencje ogólne i dotacje celowe z budżetu państwa składają się na dochody jednostek samorządu terytorialnego. Jakkolwiek zmiany w zakresie ich zadań i kompetencji mają następować wraz z odpowiednimi zmianami w podziale dochodów publicznych. Konstytucja uprawnia również jednostki samorządu terytorialnego do ustalania podatków i opłat lokalnych w zakresie określonym w ustawie.

Art. 164 stwierdza, że podstawową jednostką jest gmina, a inne jednostki samorządu terytorialnego, albo lokalnego i regionalnego ma określić ustawa. Przy czym tak, jak w przypadku całego samorządu terytorialnego, w stosunku do innych władz publicznych przyjmuje się domniemanie kompetencji tego pierwszego, tak i również w przypadku gmin w stosunku do innych jednostek samorządu terytorialnego przyjmuje się domniemanie kompetencji dla tej pierwszej.

Konstytucja przyznaje jednostkom samorządu terytorialnego osobowość prawną, a ich samodzielność podlega ochronie sądowej. To unormowanie stanowi istotny postęp w porównaniu do ustawy konstytucyjnej z 1992 r., która na ten temat milczała. Ponadto obecnie obowiązująca ustawa zasadnicza gwarantuje jednostkom samorządu terytorialnego prawo własności i inne prawa majątkowe.

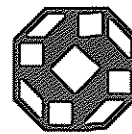
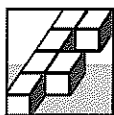
Sprawami organizacyjnymi jed-

nostek samorządu terytorialnego zajmuje się art. 169 stwierdzający, że powyższe jednostki wykonują swoje zadania za pośrednictwem organów stanowiących i wykonawczych, przy czym ustrój wewnętrzny jednostek samorządu terytorialnego określają ich organy stanowiące, oczywiście w granicach ustaw. Wybory do tych organów (stanowiących) są powszechne, bezpośrednie i odbywają się w głosowaniu tajnym. Problemy dotyczące zasad i trybu zgłaszania kandydatów i przeprowadzania wyborów do ciał stanowiących określa ustawa, podobnie jak zasady i tryb wyborów oraz odwoływania organów wykonawczych.

W drodze referendum lokalnego - o którym mówi art. 170 - członkowie wspólnoty samorządowej mogą decydować o sprawach dotyczących tej wspólnoty, w tym o odwołaniu pochodzącego z wyborów bezpośrednich organu samorządu terytorialnego.

Jednostkom samorządu terytorialnego zagwarantowano prawo zrzeszania się (art. 172 ust. 1). Każda jednostka ma prawo przystępowania do międzynarodowych zrzeszeń społeczności lokalnych i regionalnych oraz współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw. Konstytucja pozostawia ustawodawstwu zwykłemu problem zasad na jakich jednostki samorządu terytorialnego mogą korzystać z powyższych praw.

W myśl art. 171 działalność samorządu terytorialnego podlega nadzorowi z punktu widzenia legalności. Organami nadzoru są: Prezes Rady Ministrów, wojewodowie, a w sprawach finansowych Regionalne Izby Obrachunkowe. W przypadku rażących naruszeń konstytucji lub ustawy przez organ stanowiący samorządu terytorialnego Prezesa Rady Ministrów może wystąpić z wnioskiem do Sejmu, aby rozwiązał ten organ.

LGPP

Amerykański Program

"Partnerstwo dla Samorządu Terytorialnego" (LGPP)

Usprawnić zarządzanie gminą w Polsce

Porozumienie o współpracy pomiędzy gminą Żychlin a Amerykańską Agencją Rozwoju Międzynarodowego rozpoczęło na poziomie lokalnym realizację amerykańskiego programu pomocy dla polskiego samorządu terytorialnego. Program pod nazwą "Partnerstwo dla Samorządu Terytorialnego" (Local Government Partnership Program - LGPP) trwa trzy lata i obejmuje pomoc doradczą dla wybranych gmin. Celem programu jest również upowszechnienie najlepszych rozwiązań z zakresu nowoczesnego zarządzania gminą wśród samorządów w całej Polsce oraz wzmocnienie polskich instytucji wspierających gminy, które kontynuować będą prace LGPP w przyszłości.

nie strategiczne, budżet i finanse; rozwój gospodarczy, finansowanie i rozwój infrastruktury, usługi komunalne i gospodarka przestrzenna. Istotnym elementem projektów realizowanych w ramach LGPP jest udział społeczności lokalnej w zarządzaniu gminą.

Współpraca z Żychlinem, miastem przemysłowym nad Słudwią, które w 1997 r. obchodziło 600-lecie, ma na celu realizację projektów, przy których Zarząd Miasta współpracować będzie z polskimi i zagranicznymi ekspertami zatrudnionymi przez program LGPP. Projekty te będą przykładem innowacyjnych rozwiązań dla innych gmin w Polsce.

Umowa gminy Żychlin z USAID określiła następujące obszary współpra-

cy w ramach programu LGPP realizowanego przez konsorcjum Chemonics i obejmuje okres do grudnia 1998 roku, po którym zdefiniowane zostaną kolejne projekty:

- studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego,
- analiza finansowa zakładu budżetowego.

Tematem kolejnych projektów będzie opracowanie strategii dla sektora mieszkaniowego oraz pomoc doradczą przy opracowaniu

systemu generacji i dystrybucji ogrzewania.

Umowa z Żychlinem jest pierwszą z podpisanych przez USAID w ramach programu LGPP. Do uczestnictwa w programie zakwalifikowało się 48 gmin i związków gminnych. Partnerzy programu zostali wyłonieni w ogólnopolskim konkursie przez Komitet Rekomendacyjny programu LGPP złożony z przedstawicieli pięciu organizacji samorządowych: Związku Miast Polskich, Unii Metropolii

Polskich, Unii Miasteczek Polskich, Związku Gmin Wiejskich, RP oraz Krajowego Sejmiku Samorządu Terytorialnego. Jednym z podstawowych kryteriów zakwalifikowania do udziału w programie była ocena gotowości gminy do usprawnienia metod gospodarowania środkami lokalnej społeczności i wdrażania skuteczniejszych sposobów współpracy ze społecznością lokalną.

Kolejne (drugie) porozumienie o współpracy Amerykańska Agencja Rozwoju Międzynarodowego podpisała z gminą Zgierz. Umowa gminy Zgierz z USAID określiła następujące obszary współpracy w ramach programu do grudnia 1998 roku, poczyni zidentyfikowane zostaną następujące projekty:

- Budżet zadaniowy, który zapewni większą przejrzystość, zrozumienie budżetu oraz ułatwia podejmowanie optymalnych decyzji, opartych na priorytetach gminy,

- Zarządzanie strategiczne, które polega m.in. na zastosowaniu narzędzi diagnostycznych, do oceny potencjału gospodarczego, finansowego i organizacyjnego gminy, a także stwarza przesłanki dla planów strategicznych i ustalania priorytetów.

Wśród dziedzin przyszłej współpracy znajdują się prawdopodobnie gospodarka przestrzenna, rozwój gospodarczy i usługi komunalne.

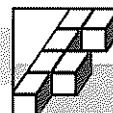
Umowa z gminą Zgierz jest drugą z podpisanych przez USAID w ramach programu LGPP.

"LGPP stawia sobie za cel budowę takiego samorządu terytorialnego, który efektywnie realizuje priorytety społeczne lokalnych wspólnot i przed nimi jest odpowiedzialny" - powiedział przedstawiciel Amerykańskiej Agencji Rozwoju Międzynarodowego w Polsce William Frej 28 lipca 1998 r., podczas uroczystości podpisania umowy z Żychlinem.

Prace LGPP koncentrują się na sprawach o zasadniczym znaczeniu dla rozwoju gminy. Należą do nich: zarządza-

Amerykańska Agencja Rozwoju Międzynarodowego (USAID) od 1989 roku konsekwentnie wspiera rozwój polskich instytucji demokratycznych oraz mechanizmów gospodarki rynkowej. Od 1989 roku Agencja wydała łącznie 900 milionów dolarów na programy pomocowe.

JERZY ADAM STĘPIEŃ
DANUTA GŁOWACKA-MAZUR

PODZIAŁ TERYTORIALNY KRAJU

Podział terytorialny jest przede wszystkim uporządkowaniem przestrzeni państwa, które ma służyć określonej celowi - wykonywaniu administracji publicznej. Rozróżnia się podział zasadniczy i podział do celów specjalnych. W ramach tych drugich funkcjonują niektóre administracje specjalne.

Podział zasadniczy natomiast, to podział państwa na określone jednostki terytorialne - w naszych warunkach na gminy, powiaty (od 1 stycznia 1999 r.) i województwa. Ten właśnie podział jest nierozerwalnie związany z podziałem zadań i kompetencji pomiędzy poszczególne szczeble samorządu terytorialnego i administrację rządową. Podział zasadniczy ma więc podstawowe znaczenie dla ustrojowego kształtu państwa. Nie należy jednak mylić podziału zasadniczego z powołaniem wskazanych z nazwy jednostek samorządu terytorialnego (w naszych warunkach konkretnych wspólnot gminnych, powiatowych i wojewódzkich) oraz określeniem ich granic.

PODSTAWY PRAWNE ZASADNICZEGO PODZIAŁU TERYTORIALNEGO PAŃSTWA

Art. 164 ust. 2 Konstytucji RP stanowi, że obok gmin, w Polsce mogą być utworzone także inne jednostki samorządu regionalnego albo lokalnego i regionalnego (...). To konstytucyjne, alternatywne ujęcie zostało rozstrzygnięte przez ustawodawcę zwykłego uchwaleniem w dniu 5 czerwca 1998 r. ustawy o samorządzie województwa oraz ustawy o samorządzie powiatowym. Tym samym zasadniczy podział terytorialny państwa okazał się być podziałem na gminy, powiaty i województwa. Jest to wypełnienie dyspozycji art. 15 ust. 2 konstytucji, który stanowi, że zasadniczy podział terytorialny państwa, uwzględniający więzi społeczne, gospodarcze lub kulturowe i zapewniający jednostkom terytorialnym zdolność wykonywania zadań publicznych, określa ustawa. W świetle powyższego należy zapytać, czy konstytucja dopuszcza możliwość powoływania konkretnie wskazanych z nazwy województw i powiatów w drodze rozporządzenia Rady Ministrów, co było przyczyną powoła-

nia poszczególnych województw właśnie w drodze ustawy, a powiatów w drodze rozporządzenia.

Na pierwsze z tych pytań należy udzielić odpowiedzi pozytywnej, ponieważ art. 15 ust. 2 nakazuje w drodze ustawowej określić jedynie zasadniczy podział terytorialny, a nie nazwy i granice poszczególnych jednostek; w przeciwnym przypadku należałoby dojść do wniosku, że także i powołanie imiennie wskazanej gminy musiałoby nastąpić w drodze ustawowej. Udzielając zaś odpowiedzi na pytanie drugie należy zauważyć, że chociaż, teoretycznie rzecz biorąc, istniała, możliwość powołania województw również mocą rozporządzeń, ustawodawca sięgnął w tym przypadku po formę ustawy przede wszystkim z uwagi na uszanowanie polskiej tradycji, która w tym przypadku taką właśnie drogę dla kreowania województw utrwaliła.

Zarówno w ustawie o samorządzie terytorialnym, jak i w nowych ustawach ustrojowych znajdują się określenia, które pozwolą zidentyfikować w przestrzeni państwa wszystkie jednostki samorządowe. I tak:

- w art. 1 ust. 2 pkt. 2 ustawy o samorządzie województwa czytamy, że województwo oznacza: największą jednostkę zasadniczego podziału terytorialnego kraju w celu wykonywania administracji publicznej;
- w art. 1 ust. 2 ustawy o samorządzie powiatowym czytamy: Ilekroć w ustawie jest mowa o powiecie, należy przez to rozumieć lokalną wspólnotę samorządową oraz odpowiednie terytorium. Art. 3 ust. 1 te same ustawy dopowiada, że powiat jest jednostką zasadniczego podziału terytorialnego kraju i jako taki - obejmuje stałe obszary graniczących ze sobą gmin albo cały obszar miasta na prawach powiatu;
- w art. 1 ust. 2 ustawy o samorządzie terytorialnym gminę określono jako wspólnotę samorządową oraz odpowiednie terytorium.

Takie określenia nie są jednak wystarczające. Nie mówią bowiem de facto nic o granicach poszczególnych jednostek samorządowych i nie określają siedzib ich władz. Z tego też względu

we wszystkich ustawach ustrojowych można odnaleźć przepisy, które umożliwiają rozwiązanie tego problemu.

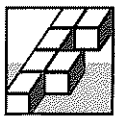
W tym miejscu należy zwrócić uwagę na przepisy ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o administracji rządowej w województwie. To w art. 8 tej właśnie ustawy znalazło się jednoznaczne odwołanie do odrębnej ustawy, która ma określić:

1. zasadniczy podział terytorialny państwa,
2. nazwy województw i nazwę urzędu wojewody oraz jego siedzibę,
3. zasady i tryb ustalenia granic województw oraz dokonywania ich zmian,
4. zasada ustalania, nie pokrywających się z zasadniczym podziałem terytorialnym państwa, podziałów terytorialnych w celu wykonywania administracji nie zespolonej.

W art. 10 ustawy o samorządzie województwa znalazło się zatem jedynie odwołanie do przepisów odrębnej ustawy, która ma określić siedzibę władz samorządu województwa. Natomiast w odniesieniu do jednostek samorządu powiatowego, jak również gmin, przyjęto nieco inne rozwiązanie: to Rada Ministrów - w drodze rozporządzenia - określa ich granice i siedzibę władz. Upoważnienia znajdują się odpowiednio w art. 3 ust. 2 ustawy o samorządzie powiatowym oraz w art. 4 ustawy o samorządzie terytorialnym.

W dniu 24 lipca 1998 r. Sejm RP przyjął ustawę o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa. Ustawą tą - z dniem 1 stycznia 1999 r. - utworzone zostanie 16 województw. W załączniku do ustawy znajduje się wykaz gmin wchodzących w skład województw. Nie ma natomiast wykazu powiatów. Nie oznacza to bynajmniej, że nie są one elementem zasadniczego podziału terytorialnego kraju. Zresztą teza, że jest inaczej, stałaby w sprzeczności z przytoczonymi wcześniej przepisami ustawy o samorządzie powiatowym.

Ustawa o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa zawiera upoważnienie Rady Ministrów do wprowadzenia zmian granic województw w drodze roz-

porządzenia. Przy czym, każda taka zmiana musi być poprzedzona zasięgnięciem opinii organów jednostek samorządu terytorialnego, których zmiana dotyczy (a zatem zarówno - sejmiku województwa, jak i rad powiatów i gmin). Ustawa ta zobowiązuje jednocześnie Sejm, Senat i Radę Ministrów do dokonania - nie później niż do dnia 31 grudnia 2000 r. - oceny nowego zasadniczego podziału terytorialnego kraju (art. 7 ust. 1), której wynikiem może być korekta zasadniczego podziału terytorialnego państwa wprowadzonego ustawą (art. 7 ust. 2).

Wprowadzenie od nowego roku reformy administracji publicznej wymaga, aby w dniu 1 stycznia 1999 r. funkcjonowały już organy (przynajmniej stanowiące) wszystkich szczebli samorządu terytorialnego. A zatem - konieczne jest przeprowadzenie wyborów do rad gmin, powiatów i do sejmików województw. Samo przyjęcie przez Sejm ustaw ustrojowych, o wprowadzeniu nowego podziału terytorialnego państwa, czy wreszcie ordynacji wyborczej do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw - nie rozwiązywało problem.

Przepis art. 1 ust. 1 ustawy o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa jednoznacznie wskazuje, że nowy podział zasadniczy wprowadza się z dniem 1 stycznia 1999 r.; zaś ustawy "ustrojowe" odsyłają w kwestii wejścia w życie zawartych w nich regulacji - do odrębnej ustawy (z wyjątkiem art. 3 ustawy o samorządzie powiatowym). W związku z tym, a także ze względu na konieczność przeprowadzenia wyborów do rad wszystkich szczebli samorządu w terminie umożliwiającym realizację ustawowych zadań przez nowe jednostki samorządowe z dniem 1 stycznia 1999 r., w dniu 24 lipca 1998 r. Sejm RP uchwalił ustawę o wejściu w życie ustawy o samorządzie powiatowym, ustawy o samorządzie województwa oraz ustawy o administracji rządowej w województwie (Dz. U. Nr 99, poz. 631).

Dopiero ten akt umożliwił (pomimo że art. 3 ustawy o samorządzie powiatowym, zawierający stosowne upoważnienie dla Rady Ministrów, wszedł w życie z dniem ogłoszenia, tzn. 18 lipca 1998 r.) finalizację prac nad rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie utworzenia powiatów. Trzeba bowiem pamiętać, że przez cały czas trwały intensywne prace nad przygotowaniem mapy powiatowej, chociaż bez podziału kraju na województwa nie mogły być zakończone.

PRACE NAD ZASADNICZYM PODZIAŁEM

TERYTORIALNYM PAŃSTWA

Pierwsza mapa powiatowa powstała w 1993 r. Jej stworzenie poprzedzone było szeregiem konsultacji, spotkań, a przede wszystkim - ogromnym zainteresowaniem samych gmin, wyrażonym w uchwałach rad.

Po latach przerwy, prace nad podziałem Polski na powiaty rozpoczęły się po wyborach w 1997 r. Deklaracje polityczne wywołały w terenie coś na kształt "pospolitego ruszenia". Do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz do Kancelarii Prezesa Rady Ministrów zaczęły napływać setki, a potem tysiące, pism, listów i dokumentów, których autorzy opowiadali się za przynależnością gminy do takiego czy innego powiatu. Do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji przyjeżdżały setki delegacji. I to nie tylko przedstawicieli gmin czy komitetów do spraw tworzenia powiatów, ale także posłów i senatorów. W przypadku tych ostatnich przestawały mieć znaczenie podziały polityczne. Chyba najbardziej spektakularna była wizyta, bodaj 12 parlamentarzystów zainteresowanych powołaniem województwa lubelskiego. Część spośród nich reprezentowała AWS, inna - SLD. Wszyscy byli jednak zgodni - konieczne jest powołanie województwa lubelskiego. Taka też była - jak wiadomo - ostateczna decyzja parlamentu.

Uchwalenie ustawy o wprowadzeniu zasadniczego, trójstopniowego podziału terytorialnego państwa, a co za tym idzie zakończenie dyskusji i gorących sporów wokół liczby przyszłych województw i ich granic, umożliwiło zespołowi zajmującemu się przygotowaniem mapy powiatowej - zakończenie prac nad jej ostateczną wersją. Podział wojewódzki stał się w praktyce podziałem pierwotnym w stosunku do podziału powiatowego; okazało się bowiem, że opcje regionalne w wielu wypadkach miały dla wielu społeczności gminnych większe znaczenie od afiliacji powiatowych. Ostatnie słowo w tej sprawie należało do Rady Ministrów. W dniu 7 sierpnia 1998 r. rząd przyjął rozporządzenie w sprawie utworzenia powiatów (Dz. U. Nr 103, poz. 592), w którym znalazło się 308 powiatów "ziemskich" oraz 65 miast na prawach powiatu.

W tym miejscu należy zwrócić uwagę na jeszcze jeden aspekt dokonywania nowego podziału terytorialnego - wszelkie prace musiały być prowadzone na stabilnej siatce gmin, gdyż niemal każdy podział gminy, zmiana jej granic itd. mogły pociągnąć za sobą jeszcze we wstępnej fazie prac nad podziałem tery-

torialnym kraju - Rada Ministrów podjęła uchwałą nr 101 z dnia 24 grudnia 1997 r. decyzję o wstrzymaniu wszelkich korekt na mapie gmin do czasu utworzenia powiatów.

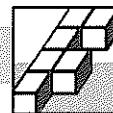
KRYTERIA UWZGLĘDNIANE PRZY KONSTRUOWANIU MAPY POWIATOWEJ

Podstawowymi kryteriami, które były brane pod uwagę przy konstruowaniu mapy powiatowej były:

- wykształcone i utrwalone funkcje ponadgminne (rejonowe) w stosunku do gmin okalających siedzibę powiatu;
- potencjał gospodarczy projektowanego powiatu;
- przesłanki historyczne i kulturowe;
- akceptacja społeczności lokalnych siedzib i kształtu przestrzennego powiatu;
- specyfika położenia geograficznego i inne uwarunkowania wynikające z charakteru sieci osadniczej;
- liczba gmin, które miałyby tworzyć powiat;
- liczba ludności w projektowanym powiecie;
- powierzchnia projektowanego powiatu.

W procesie rozwoju sieci osadniczej, mimo licznych działań reorganizacyjnych (np. likwidacja powiatów w 1975 r.), wykształciły się ośrodki, które świadczą wyspecjalizowane usługi dla okolicznych gmin. W ośrodkach tych działają np. placówki służby zdrowia, szkoły ponadpodstawowe, ośrodki pomocy społecznej, banki, jednostki usług drogowych, melioracyjnych, geodezyjnych, doradztwa rolniczego itp.. Przeważnie są to jednostki, których zasięg i zakres realizowanych usług wykracza poza możliwości pojedynczych gmin. W tych ośrodkach zlokalizowane są siedziby podstawowych instytucji o charakterze powiatowym, takich jak: urzędy rejonowe, sądy rejonowe, prokuratury, urzędy skarbowe, rejonowe komendy Straży Pożarnej, rejonowe Komendy Policji, rejonowe urzędy pracy, państwowe terenowe inspektoraty sanitarne itd.. Umiejscowienie siedziby powiatu w takim ośrodku jest więc naturalne.

Z drugiej strony, ze względu na szeroki zakres zadań i kompetencji powiatu, jest niezwykle istotne, aby taki ośrodek i współtworzący z nim powiat gminy, dysponowały odpowiednim potencjałem gospodarczym. Potencjał ten, a co za tym idzie możliwości świadczenia usług publicznych przez powiat oceniane były w oparciu o analizę budżetów gmin, które miałyby współtworzyć powiat, strukturę dochodów i wydatków i perspektywy rozwoju gospodarczego danego obszaru, w świetle:

- rozwoju sektora gospodarczego,
- kondycji funkcjonowania podmiotów gospodarczych,
- prezentowanych i dokumentowanych przez gminy rozwiązań i programów rozwoju gospodarczego w skali powiatu.

Analiza potencjału gospodarczego i instytucjonalnego wykazują, że warunki te spełniają powiaty grupujące co najmniej 5 gmin i liczące powyżej 50 tys. mieszkańców.

Z drugiej strony nie można zapomnieć, że mapa powiatowa została wynegocjowana i w zasadzie w całości niemal uzgodniona z samorządami lokalnymi. To gminy określały siedzibę proponowanego powiatu i wolę przynależności do niego, w formie uchwał rad gmin. Charakterystyczne jest to, że gminy potwierdzały najczęściej swoje deklaracje z 1993 r. Oczywiście nie wszyscy są usatysfakcjonowani przyjętymi rozwiązaniami.

Jednym z istotnych elementów, który miał wpływ na utworzenie powiatu, nawet jeżeli nie spełniał kryterium ludnościowego, liczbowego czy instytucjonalnego, była specyfika położenia geograficznego (występują przecież tereny o niskim zaludnieniu, lesiste, górzyste i pełne jezior). Tereny, gdzie poszczególne miejscowości są znacznie od siebie oddalone, a ośrodki ponadlokalne słabo wykształcone itd..

Na podstawie analizy wszystkich tych kryteriów i przesłanek można stwierdzić, że 242 tworzone powiaty spełniają wszystkie wyżej wymienione kryteria, tzn. grupują co najmniej 5 gmin, posiadają co najmniej 50 tys. mieszkańców, a na ich terenie działają: urząd rejonowy, rejonowa komenda Policji, komenda rejonowa Państwowej Straży Pożarnej oraz terenowy państwowy inspektorat sanitarno-epidemiologiczny, czyli takie urzędy, które mają podstawowe znaczenie dla działania przyszłego powiatu.

W przypadku dalszych 60 powiatów kryteria te spełnione są w z niewielkim wyjątkami o takim charakterze, że można mówić mimo to nadal o racjonalności decyzji o ustanowieniu tych jednostek; wszak każda zasada może doznawać wyjątku, rzecz w tym tylko, by jego skala nie tworzyła z nich w istocie jakiejś nowej zasady. Nie ma natomiast wątpliwości, że utworzenie każdego następnego powiatu ponad liczbę 308 przenosiłoby decyzje w tym zakresie ze sfery dyskursywności w przestrzeń całkowitego woluntaryzmu.

Na ostatecznej mapie powiatowej nie znalazło się - w wyniku decyzji rządo-

wej - kilkanaście dalszych, zabiegających o powiat ośrodków. Niektóre z nich projektowane były wcześniej, stąd zrozumiale rozgoryczenie angażujących się w ich tworzenie elit lokalnych. Dotyczy to w szczególności Goldapi, Węgorzewa i Leska (powiaty z siedzibami w tych miastach musiałyby mieć poniżej 30 tys. mieszkańców), dalej - Biskupca, którego utworzenie popierało jedynie trzy gminy, nie posiadające w sumie 40 tys. mieszkańców. W podobnej sytuacji znalazła się Wschowa, która w wyniku utworzenia województwa lubuskiego utraciła możliwość włączenia w granice powiatu więcej niż 3 gminy, a w okrojonym zakresie miałaby niewiele ponad 40 tys. mieszkańców. Około 40 tys. mieszkańców musiałby mieć także powiat w Morągu, który w najbardziej korzystnym dla siebie układzie grupowałby zaledwie 4 gminy. Z kolei niepełna infrastruktura (brak urzędu rejonowego) i nieodpowiednia liczba mieszkańców (grubo poniżej 50 tys.) przekreśliły szansę na powiat w przypadku Sztumu, choć negatywna decyzja w odniesieniu do tego ośrodka może się wydawać nadal dyskusyjna. Szczególny dramat z powodu nieutworzenia powiatu z siedzibą w tym mieście przeżywają historyczne Brzezińny, wchłaniane przez rozrastającą się, przede wszystkim w kierunku wschodnim, Łódź; trzeba mieć jednak na uwadze, że umieszczenie na mapie takiego powiatu akceptowane byłoby przez 5 zaledwie gmin, co w konsekwencji musiałoby prowadzić do utworzenia dla kilku jeszcze innych gmin okołolódzkich, nie akceptujących włączenia ich do powiatu brzezińskiego, odrębnego powiatu ziemskiego o bardzo niskim już potencjale.

MIASTA NA PRAWACH POWIATU

Zgodnie z art. 91 ust. 1 i 2 ustawy o samorządzie powiatowym - miastem na prawach powiatu jest miasto liczące więcej niż 100 000 mieszkańców oraz miasto, które przestało być siedzibą wojewody z dniem 31 grudnia 1998 r. Na wniosek właściwej rady miejskiej dotychczasowego miasta wojewódzkiego - Rada Ministrów odstępuje od nadania temu miastu statusu miasta na prawach powiatu. Rada Ministrów może odstąpić od nadania miastu powyżej 100 000 mieszkańców statusu miasta na prawach powiatu (jeżeli nadanie tego statusu mogłoby ograniczyć wspólnotom samorządowym, wchodzącym w skład dotychczasowego powiatu, dostęp do usług publicznych o charakterze powiatowym) lub nadać miastu liczącemu poniżej 100 000 mieszkańców status mia-

sta na prawach powiatu (o ile posiada niezbędną infrastrukturę oraz nie ograniczy to dostępu gminom z dotychczasowego powiatu dostępu do usług publicznych o charakterze powiatowym).

Rada Ministrów jest jednak zobowiązana (art. 91 ust. 4) do zapoznania się z opiniami zainteresowanych rad gmin, rady powiatu oraz właściwego sejmiku województwa. Przepis ten nie dotyczy jednak pierwszego podziału administracyjnego kraju na powiaty. To ostatnie jest o tyle interesujące, że przepisy art. 91 ust. 3 i 4 wchodzi w życie dopiero 1 stycznia 1999 r..

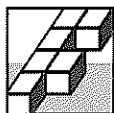
Natomiast ustawodawca - mając świadomość tego, że kadencja rady gmin upłynęła - wyposażył zarząd miasta w prawo do złożenia wniosku o odstąpienie przez Radę Ministrów od nadania statusu miasta na prawach powiatu dotychczasowemu miastu wojewódzkiemu (art. 1 ust. 5 ustawy o wejściu w życie ustawy o samorządzie powiatowym...). Jednakże uprawnienie to ma charakter czasowy - nie później jednak niż do dnia wyznaczenia terminu pierwszych wyborów do rad powiatów i sejmików województw. Jest również uwarunkowane uzyskaniem opinii zarządów gmin leżących w granicach przyszłego powiatu. Z uprawnienia tego skorzystały ostatecznie zarządy tylko trzech miast - Sieradza, Ciechanowa i Piły.

ZMIANA NA MAPIE POWIATOWEJ

Jak już wspomniano na początku, zmian w podziale terytorialnym państwa może dokonać Rada Ministrów (w drodze rozporządzenia) w oparciu o przepisy ustawowe, zarówno ustawy o samorządzie terytorialnym (art. 4), ustawy o samorządzie powiatowym (art. 3), jak i ustawy o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego terytorialnego podziału państwa (art. 5, art. 7 ust. 2). Nie może to jednak nastąpić przed ogłoszonymi już wyborami do organów stanowiących poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego.

Art. 3 ust. 4 ustawy o samorządzie powiatowym zobowiązuje Radę Ministrów do określenia - w drodze rozporządzenia - zasad i trybu postępowania przy składaniu wniosków w sprawach tworzenia, łączenia, podziału i znoszenia powiatów oraz określania ich granic. Prace nad takim aktem wykonawczym już trwają.

(Artykuł jest przedrukiem z Zeszytu 2 cyklu "Reforma Administracji Publicznej", wydawanego przez Departament Reform Ustrojowych Państwa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów)

CENTRUM HERALDYKI POLSKIEJ

HERB DLA GMINY

Wraz z odrodzeniem polskiego samorządu terytorialnego coraz częściej pojawiają się problemy związane z barwami i znakami, z którymi identyfikują się społeczności lokalne. Wiele gmin powraca do starych herbów ściśle związanych z ich tradycjami. Inne podejmują uchwały w sprawie przyjęcia nowych herbów i flag. Warto jednak zauważyć, że nie wszyscy wiedzą gdzie można się zwrócić z prośbą o fachową i specjalistyczną pomoc w opracowaniu herbów w zgodzie z zasadami polskiej heraldyki i przy uwzględnieniu miejscowej tradycji lokalnej.

Praktycznie jedyną instytucją, która realizuje długofalowy program heraldyczny dla samorządów jest **Fundacja Tradycji Rzeczypospolitej**, która patronuje akcji "Herb dla gminy".

Zarząd Fundacji od wielu lat wydaje pismo **"Magazyn Heraldyczny"**. Wkrótce po ogłoszeniu ustawy samorządowej z 1990 r. do redakcji pisma zaczęli zgłaszać się radni z prośbą o

konsultacje i pomoc w opracowaniu herbu. Z czasem zaczęły napływać także skargi na działalność różnych pseudonaukowych ośrodków oraz prośby o poprawienie nieudolnych projektów. W tej sytuacji zarząd fundacji postanowił powołać **Centrum Heraldyki Polskiej** - pierwszy tego typu ośrodek skupiający czołowych heraldyków i grafików.

Głównym zadaniem Centrum jest popularyzacja symboli i tradycji samorządowych, rozwiązywanie i przedstawianie podstawowych problemów heraldycznych oraz pomoc gminom i miastom w opracowywaniu herbów.

W ramach akcji "Herb dla gminy" specjaliści z CHP cyklicznie publikują artykuły o heraldyce samorządo-

wej (za które nie pobierają honorariów). Udzielili już - również bezpłatnie - ponad czterystu konsultacji, wydali ponad dwieście opinii i ekspertyz, jeżdżą z odczytami do gmin, prowadzą konferencje.

Centrum Heraldyki Polskiej specjalizuje się także w projektowaniu herbów (również flag i insygniów władzy) i ma największy dorobek w tym zakresie. Projektanci z "Centrum" dbają, aby herby były wykonane zgodnie z regułami i duchem heraldyki polskiej. Kładą duży nacisk na tradycję, oryginalność i wartości artystyczne. Efektowne herby powstałe w Centrum zwracają powszechną uwagę na wystawach i są najczęściej prezentowane w prasie i TV (tylko w ciągu ostatnich trzech lat ukazało się ok. stu artykułów o działalności Centrum, w tym także w prasie zachodnioeuropejskiej). Równolegle podjęto prace nad herbarzem samorządowym i informatorem dla gmin, który powinien ukazać się jeszcze w tym roku.

Pracami CHP kieruje znany heraldyk, redaktor naczelny "Magazynu Heraldycznego" - Andrzej Kulikowski. Jest on autorem ponad 80 publikacji (w tym 5 książek), ponad 200 projektów i 70 audycji autorskich w TV, podręcznik heraldyki jego autorstwa "Heraldyka szlachecka" był recenzowany w 11 krajach. Z jego inicjatywy w ubiegłym roku utworzono punkt konsultacyjny dla gmin przy Centrum Heraldyki Polskiej, w którym mieści się "Centralny rejestr herbów i flag", archiwum gmin, specjalistyczny księgozbiór oraz stała ekspozycja herbów. Obecnie przygotowuje do druku pracę pt. "Heraldyka samorządowa", prowadzi również zajęcia ze studentami i szkoli młodych grafików.

Z wszelkimi sprawami dotyczącymi herbów i innych symboli samorządowych można się zwracać do Centrum telefonicznie lub listownie na adres:

Centrum Heraldyki Polskiej,
ul. Jadźwingów 13/22,
02-692 Warszawa, tel/fax: 843-49-98,
tel. Redakcji: 643-64-99

MAREK KOTER

POLSKIE REGIONY

Dzieje większości narodów europejskich tak się zwykle układały, że poszczególne ich części, zamieszkujące różne terytoria, o odmiennych warunkach geograficznych i podlegające, z racji swego położenia, odmiennym wpływom kulturowym, gospodarczym i politycznym, wytwarzały z czasem wiele cech odrębnych. Cechy te z jednej strony łączyły każdą z tych części narodu wewnątrz, z drugiej natomiast - w mniejszym lub większym stopniu - odróżniały od sąsiednich społeczności.

PRAWO DO ODREBNOŚCI

Takie przesłanki legły u podstaw samorządowego kształtowania się w procesie dziejowym podziałów większych krajów na regiony geograficzno-historyczne. Regiony takie istnieją w sposób obiektywny, gdy ich odrębność jest powszechnie dostrzegana - w kategoriach wizualnych, materialnych i kulturowych - a tym samym uznawana przez ogół mieszkańców kraju, jak również w sensie subiektywnym, przez utożsamianie się z nimi ich ludności. Najcelniej wyraził to francuski socjolog R. Dulong, stwierdzając, że regiony to nic innego jak wyczuwalne wewnątrz i dostrzegalne z zewnątrz prawo do odrębności.

Odrębność poszczególnych regionów określają: indywidualne cechy ich środowiska geograficznego, pewna odmienność dziejów i wynikające stąd różne tradycje, własny folklor, typy zabudowy i inne specyficzne cechy kultury materialnej oraz duchowej. Czasem na różnicę wpływa odmienny dialekt lub nawet język, a niekiedy również religia, wreszcie specy-

ficzne formy gospodarowania i pewien sposób "domknięcia" gospodarki obszaru. Odrębność tę podkreśla ponadto nazwa własna regionu, rozwinięta poprzez tradycję historyczną w świadomości zbiorowej narodu, a także różne symbole regionalne - własne barwy, herby itp. Swoistym symbolem regionu jest też jego stolica, będąca głównym ośrodkiem życia kulturalnego, politycznego i z reguły gospodarczego obszaru. Z racji tych funkcji, a także wielkości - stolice regionów są zazwyczaj dużymi miastami - miasto takie jest powszechnie uznanym reprezentantem regionu w sferze spraw ogólnopaństwowych.

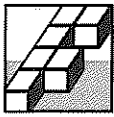
Region geograficzno-historyczny jest też do pewnego stopnia regionem politycznym nie tylko ze względu na swoją odrębność administracyjną, lecz także z racji tradycji odrębności politycznej. Wiele z dzisiejszych regionów Europy wywodzi się wprost z dawnych księstw, hrabstw, biskupstw, wolnych prowincji i różnych, mniej lub bardziej samodzielnych, państw lennych. Niektóre - jak na przykład Bawaria, Wirtembergia, Burgundia, Nawarra, Szkocja - były nawet przez stulecia niezależnymi królestwami. Ta tradycja suwerenności politycznej jest potężnym źródłem tożsamości i dumy regionalnej, a zarazem poważnym argumentem w dążeniu do większej suwerenności regionów. To wcale nie musi oznaczać - jak wskazują doświadczenia regionalnych, federalnych bądź związkowych państw Europy zachodniej - istnienia jakichkolwiek tendencji odśrodkowych, zagrożających integralności terytorialnej tych państw.

SIEDZIBY PLEMION

W przypadku Polski podział regionalny wywodzi swój rodowód z dawnych terytoriów plemiennych, istniejących jeszcze przed ukształtowaniem się państwa polskiego - Polan, Pomorzan, Ślęzan i innych plemion śląskich, Wiślan, Łędzian, Mazowszan, Łęczycan i Sieradzan oraz Kujawian. Z nich następnie ukształtowały się podstawowe prowincje historyczne państwa pierwszych Piastów. Jak wynika z badań prof. A. Piskozuba ("Dziedzictwo polskiej przestrzeni. Geograficzno-historyczne podstawy struktur przestrzennych ziem polskich", Ossolineum, Wrocław 1987), ramy geograficzne dla tych dzielnic tworzyły system dorzeczy.

I tak, w dorzeczu górnej Odry, na terytoriach plemion śląskich, ukształtował się Śląsk. W dorzeczu Warty i środkowej Odry, na ziemiach Polan, twórców pierwszej polskiej państwowości, powstała Wielkopolska. Nad dolną Odrą i pobrzeżu Bałtyku ukształtowało się natomiast Pomorze Zachodnie (Szczecińskie). Na podobnej zasadzie w dorzeczu górnej Wisły, na ziemiach Wiślan, wykształciła się Ziemia Krakowska, a na terenie Łędzian, nieco dalej w dół Wisły, Ziemia Sandomierska. Obie te ziemie złożyły się z czasem na dużą prowincję, zwaną Małopolską. W dorzeczu środkowej Wisły z kolei, na ziemiach Mazowszan, ukształtowało się Mazowsze, a nad dolną Wisłą - Pomorze Gdańskie (Wiślane).

Osią każdej z tych prowincji był odpowiedni odcinek rzeki głównej, a ich granice wyznaczały działy wodne. Stolice tych prowincji - Wrocław, Po-

znań, Szczecin, Kraków, Sandomierz, Płock i Warszawa oraz Gdańsk - położone były centralnie nad główną rzeką. Oprócz tych 6-7 głównych, dużych prowincji (zależnie od tego czy Krakowskie i Sandomierskie będziemy liczyć łącznie, czy oddzielnie) w centralnej części kraju, na wododziale Wisły i Odry, przetrwały dwa mniejsze regiony historyczne o niejasnym statusie. Chodzi tu o ziemię Łeczycko-Sieradzką oraz Kujawy, które czasem traktowano jako samodzielne jednostki, czasem zaś wliczano do Wielkopolski, a w przypadku Kujaw niekiedy i do Mazowsza.

Powyzsza struktura regionalna uległa umocnieniu w okresie rozbiicia dzielnicowego w XII i XIII w., kiedy to poszczególne dzielnice uzyskały statut samodzielnych księstw. Wtedy też, przejściowo, istniała duża Dzielnicza Łeczycka, obejmująca zarówno Ziemię Łeczycko-Sieradzką jak i Kujawy.

Państwo pierwszych Piastów nie obejmowało całości ziem należących dzisiaj do Polski. Toteż pozostałe regiony historyczne kształtowały się w ramach odrębnych państwowości.

Dotyczy to wschodnich i północno-wschodnich terenów naszego kraju. I tak nad Sanem i górnym Dniestrem powstało Księstwo Halickie, a na północ od niego Księstwo Włodzimierskie, które się następnie połączyły. Tereny te, zwane też Rusią Czerwoną, zostały przyłączone do Polski dopiero przez Kazimierza Wielkiego w połowie XIV w. Utworzono z nich potem Ziemię Przemyską i Ziemię Chełmską, wliczone do Małopolski. Obszary nad środkowym Bugiem oraz górną Narwią należały natomiast do Wielkiego Księstwa Litewskiego. Dopiero po Unii Lubelskiej, w 1569 r. wydzielono z nich i włączono do Korony Podlasie, które stało się kolejnym regionem historycznym. Nadal jednak przy Litwie pozostały aż po rozbiory - okolice Białej Podlaskiej oraz Augustowa i Suwałk.

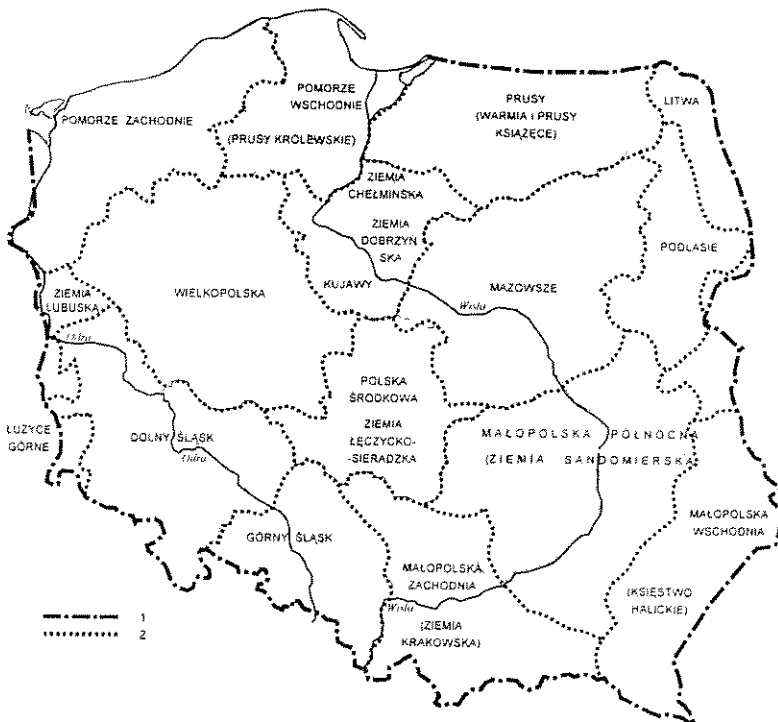
Wreszcie na północy, w dorzeczu Pregoi, ukształtowały się historyczne bałtyjskie Prusy, opanowane w XIII wieku przez państwo krzyżackie. W XV w., po wojnach krzyżacko-polskich, wydzielono z nich i włączono do Polski biskupstwo warmińskie. Ze

względów geograficzno-historycznych Warmię przyjęło się jednak traktować jako część regionu pruskiego, którego południową część, należąca obecnie do Polski, określa się mianem Warmii i Mazur.

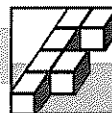
Na obecnym obszarze Polski ukształtowało się osiem regionów historycznych, a mianowicie: Śląsk, Wielkopolska, Pomorze Zachodnie, Małopolska, Mazowsze, Pomorze Gdańskie, Podlasie i Prusy oraz dwa mniejsze regiony o nieco niższej randze, czyli Ziemia Łeczycko-Sieradzka oraz Kujawy wraz z sąsiadującymi z nimi przez Wisłę ziemiami: Chełmińską i Dobrzyńską. Jeśli ponadto uwzględnić, że wielka przestrzennie Małopolska dzieliła się w istocie na część krakowską, sandomierską i halicką, to otrzymamy dwanaście regionów historycznych. I mimo, że ze względów administracyjnych dawna Rzeczpospolita została z czasem podzielona na województwa, to jednak podział ten korespondował w większości z podziałem historycznym i utrwalił istniejącą tożsamość regionalną.

ROZBIOROWE ZNIEKSZTAŁCENIA

Rozbiory, a następnie decyzje Kongresu Wiedeńskiego spowodowały znaczne zniekształcenia historycznego podziału regionalnego ziem polskich. Dotyczyło to przede wszystkim Małopolski, która została podzielona kordonem granicznym, poprowadzonym wzdłuż Wisły, na dwie części. W zaborze austriackim, zwanym Galicją (nazwę wywiedziono od Halicza), ukształtowały się wówczas dwa regiony - zachodniogalicyski z Krakowem i wschodniogalicyski ze Lwowem. Ich zasięg odpowiadał z grubsza z jednej strony Ziemi Krakowskiej, z drugiej natomiast Księstwu Halickiemu, powiększonym o południowe fragmenty Ziemi Sandomierskiej. Ta ostatnia straciła w wyniku rozbiorów nie tylko te tereny, ale również swoją osobowość, gdyż Sandomierz znalazł się

1. Współczesne granice Polski
2. Granice regionów historycznych

w nowym układzie politycznym na samej granicy i zastąpił w rozwoju. Jego funkcje stołeczne w odniesieniu do północnej Małopolski zaczął wówczas przejmować z jednej strony dobrze rozwijający się Lublin, z drugiej zaś strony Wisła Radom i Kielce. Tym samym doszło do ukształtowania się podziału subregionalnego Małopolski. Granica rozbiorowa przecięła również na dwie części Wielkopolskę. W tym przypadku nie był to jednak tak dotkliwy, gdyż utworzenie po stronie pruskiej Wielkiego Księstwa Poznańskiego w istocie sprzyjało utrwaleniu tożsamości wielkopolskiej.

O ile w zaborach pruskim i austriackim dawne podziały regionalne Polski były na ogół uwzględnione w podziałach administracyjnych tych państw, o tyle w zaborze rosyjskim zostały one zatarte. Nowe rosyjskie gubernie nie nawiązywały bowiem do zasięgów krain historycznych, lecz je dzieliły i sklejały ich części w sztucznych kombinacjach. Przyczyniło się to do osłabienia tożsamości regionalnej mieszkańców Mazowsza, Ziemi Łęczycko-Sieradzkiej, Kujaw czy północnej części Małopolski. Do dzisiaj jest ona znacznie słabsza niż w dzielnicach historycznych, które pozostawały pod zaborem austriackim oraz pruskim.

ODRODZONE W ODRODZONEJ

Podział administracyjny odrodzonej II Rzeczypospolitej odwołał się najwyraźniej do dawnych krain historycznych, choć jednocześnie zachował granice rozbiorowe. Polska międzywojenna zawierała w dzisiejszych granicach państwa polskiego 10 województw. Były to:

- województwo pomorskie, z siedzibą w Toruniu, które odpowiadało dawnemu Pomorzu Gdańskiemu (bez Gdańska, który był Wolnym Miastem),
- województwo poznańskie, obejmujące większą część historycznej Wielkopolski,
- województwo warszawskie, tożsame

- w zasadzie z Mazowszem,
- województwo łódzkie, które objęło Ziemię Łęczycko-Sieradzką, a ponadto Ziemię Rawską, historycznie związaną z Mazowszem,
- województwo białostockie, obejmujące Podlasie oraz zachodnie fragmenty historycznej Litwy,
- województwo lubelskie, utworzone z zawiślańskiej części północnej Małopolski oraz fragmentów dawnego Księstwa Halicko-Włodzimierskiego,
- województwo kieleckie, obejmujące pozostałe części północnej Małopolski,
- województwo lwowskie, będące spadkobiercą dawnego Księstwa Halickiego (późniejszej Ziemi Przemyskiej, a następnie Galicji Wschodniej),
- województwo krakowskie, odpowiadające nieco pomniejszonej Ziemi Krakowskiej oraz
- autonomiczne województwo śląskie utworzone z fragmentów Śląska, które po plebiscycie przypadły Polsce.

Na ziemiach polskich, należących wówczas do Rzeszy Niemieckiej, znajdowały się w tym czasie trzy duże prowincje: Prusy Wschodnie, Pomorze i Śląsk. Drobne części dawnej Wielkopolski oraz Ziemi Lubuskiej wchodziły ponadto w skład Brandenburgii. Tak więc w sumie dzisiejsze tereny Polski podzielone były pod względem administracyjnym na 13 dużych jednostek - 10 województw i 3 prowincje.

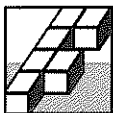
Do tej samej tradycji odwołał się pierwszy podział administracyjny Polski po II wojnie światowej, z tą tylko różnicą, że z dawnego woj. pomorskiego, powiększonego o obszar byłego Wolnego Miasta Gdańska, wydzielono dwa województwa - gdańskie i bydgoskie. To drugie objęło tereny dawnych małych regionów historycznych - Kujaw oraz Ziemi Chełmińskiej i Dobrzyńskiej. Utworzono też woj. rzeszowskie - Rzeszów przejął w tym wypadku funkcje Lwowa w odniesieniu

do tej części woj. lwowskiego, która pozostała w granicach Polski. Powiększono także woj. katowickie o obszar byłej rejencji opolskiej z prowincji śląskiej, utożsamiany z Górnym Śląskiem.

Z pozostałej części prowincji Śląsk, odpowiadającej Dolnemu Śląskowi, utworzono woj. wrocławskie, z prowincji Pomorze - woj. szczecińskie, zaś z części Prus Wschodnich, które przypadły Polsce - woj. olsztyńskie. Olsztyn musiał tutaj przyjąć rolę historycznej stolicy Prus - Królewca. W sumie, liczba województw zwiększyła się więc do 14. Liczbę tę powiększono w 1950 r. do 17, tworząc województwa: opolskie, zielonogórskie i koszalińskie. Historyczne uzasadnienie dla ich powołania było już jednak niższego rzędu. Nie nawiązywały one bowiem do żadnych dzielnic historycznych, a jedynie do niemieckiego podziału na regiony w ramach prowincji Śląsk, Brandenburgia i Pomorze. Trudno też uznać ich stolice za prawdziwe metropolie, godne pełnienia roli ośrodków regionalnych wyższego rzędu.

Reasumując, w kontekście dyskusji o podziale regionalnym Polski można stwierdzić, że istnieje pełne historyczne uwarunkowanie dla następujących regionów: szczecińskiego (Pomorze Zachodnie), gdańskiego (Pomorze Wiślane), poznańskiego (Wielkopolska), wrocławskiego (Dolny Śląsk), katowickiego (Górny Śląsk), łódzkiego (Ziemia Łęczycko - Sieradzka), krakowskiego (Ziemia Krakowska, Małopolska), rzeszowskiego (Ziemia Przemyska, Małopolska Wschodnia), warszawskiego (Mazowsze), białostockiego (Podlasie), i olsztyńskiego (Prusy, Warmia i Mazury). Spośród miast pretendujących do roli Małopolski Północnej największe uzasadnienie do przejęcia funkcji dawnej stolicy tych ziem - Sandomierza - ma bez wątpienia Lublin. (...)

*Autor jest profesorem Uniwersytetu Łódzkiego, specjalistą w zakresie geografii politycznej.
Tekst jest przedrukiem z tygodnika Wspólnota Nr 12/1998.*

FUNDACJA POMOCY ZESŁAŃCOM POLSKIM

30-147 KRAKÓW, ul. Na Błonie 3c/43 tel. 12/ 636-39-92

Prezes Zarządu Fundacji tel. 12/ 425-64-65

Konto : Bank Współpracy Regionalnej II O/Kraków ul. Bracka 10 Nr 700043-10100-2710-1

A P E L

Fundacja Pomocy Zesłańcom Polskim kieruje wielką prośbą i apel do wszystkich Gmin w Polsce

pomóżmy tym Rodakom, którzy sami sobie pomóc nie mogą.

Szukamy ludzi i instytucji, a szczególnie władz Gmin, które otwarte są na współdziałanie na rzecz pomocy zesłańcom polskim.

Jeżeli w Waszej Gminie znajduje się dom, mieszkanie, zabudowa gospodarcza, jakiegokolwiek dach nad głową - który można wyremontować - dajcie nam znać. W zabudowach tych mogą zamieszkać polscy zesłańcy.

Mamy szczęście, że nie dosięgnął nas los katorgi, głodu, nędzy, prześladowań, upokorzeń - tysiące Polaków, naszych braci nie zaparło się Ojczyzny, naszej tożsamości narodowej, historii, języka - dlatego niech będzie naszą powinnością udzielenie jakiegokolwiek, choćby minimalnej formy pomocy.

Jeżeli chcesz informacji prawnych,
jeżeli możesz doradzić nam, pomóc,
jeżeli możecie wskazać zabudowę, w której można ulokować polskie rodziny
- porozum się z nami.

Są już Gminy, które przyjęły Polaków ze wschodu.
Twoja Gmina niechaj również będzie na Honorowej Liście Pomocy Zesłańcom Polskim.

Wdzięczność za przyjęcie wyrażają rodziny przebywające już w kraju, oni też błagają o to by pomóc podobnym jak oni, pozostającym nadal na wschodzie, którzy nie wyparli się Polski i którzy nie wyparli się nas.

Napisz do nas, zatelefonuj, zapraszamy do współpracy lub pomocy.

Liczymy na współpracę.

Z wyrazami szacunku

Założyciel Fundacji

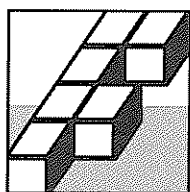
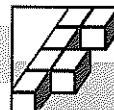
Halina Borek

Kraków, 26.10.1998 r.

Prezes Zarządu Fundacji

inż. Antoni Wiatr

Federacja Związków i Stowarzyszeń Gmin i Powiatów RP

Federacja Związków i Stowarzyszeń Gmin i Powiatów RP zrzesza 20 stowarzyszeń i związków polskich gmin. Obecnie w skład Federacji wchodzi stowarzyszenia i związki regionalne gmin odpowiadające zakresem działania nowym województwom. Stowarzyszenia te, utworzone dobrowolnie przez gminy w Wielkopolsce, na Śląsku, w Małopolsce, na Pomorzu, Warmii i Mazurach oraz innych regionach działają już od początku lat 90-tych.

W skład Federacji wchodzi także dobrowolne zrzeszenia gmin o statusie m. in. związków komunalnych. Odpowiadają one lokalnym wspólnotom powiatowym, wspólnotom historycznym i ekonomicznym. Utworzenie powiatów pozwoliło, aby członkami Federacji mogły zostać także powiaty.

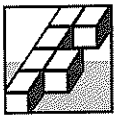
Realizując statutowe zadania Federacja powołała **Forum Powiatów RP**, a także **Forum Regionów RP**, m. in. dla przygotowania reprezentacji powiatów i województw polskich, przygotowania prawa oraz instrumentów działania nowych województw i powiatów.

Sekretariat Forum Powiatów RP i Forum Regionów RP działa w Biurze Federacji Związków i Stowarzy-

szeń Gmin i Powiatów RP. Przygotowywane i dokumentowane są prace nad reformą administracyjną państwa, trwa wymiana poglądów i dyskusja o kompetencjach powiatu, województwa i rządu. Federacja będzie nadal włączać się w promocję reform państwa. Wyrazem tego jest m. in. wydawana we współpracy z Fundacją Rozwoju Samorządności i Prasy Lokalnej "Gazeta Województw RP", której dwa pierwsze numery ukazały się w bieżącym roku w związku z Forami Regionów RP, "Gazeta Powiatów RP", której drugi numer właśnie trafia do rąk czytelników, a także inne wydawnictwa, poradniki i informatory poświęcone obecnie dokonującym się w Polsce zmianom.

Federacja zaprasza do współpracy wszystkie organizacje i instytucje, a także osoby fizyczne zainteresowane udziałem w pracach Forum Powiatów RP i Forum Regionów RP.

Sekretariat
Forum Regionów RP
oraz Forum Powiatów RP
Biuro Federacji Związków
i Stowarzyszeń Gmin i Powiatów RP
31 004 Kraków, ul. Grodzka 28,
tel./fax: (012) 421 93 12

FEDERACJA ZWIĄZKÓW I STOWARZYSZEŃ GMIN I POWIATÓW RP:

Przewodniczący: **Kazimierz Barczyk**

1. Podhalański Związek Gmin

pl. J. Słowackiego 4
34-400 Nowy Targ
tel/fax (0189/ 652-42)
Przewodniczący Zarządu: **Marek Skrzypek**

2. Stowarzyszenie Gmin Małopolski

ul. Grodzka 28
31-004 Kraków
tel/fax (012/ 219312)
Przewodniczący Zarządu: **Kazimierz Barczyk**

3. Stowarzyszenie Gmin Regionu Wielkopolski

al. Niepodległości 16/18
61-713 Poznań
tel/fax (061/ 515395)
Przewodniczący: **Bronisław Lachowicz**

4. Stowarzyszenie Gmin Uzdrowiskowych

ul. Fabryczna 10
05-520 Konstancin Jeziorna
tel/fax (022/ 7576865)
Prezes Zarządu: **Józef Hlebowicz**

5. Unia Miasteczek Polskich

Al. Jerozolimskie 121/123 m.. 45
02-017 Warszawa
tel/fax (022/ 6288736)
Prezes Zarządu: **Stanisław Bodys**

6. Związek Gmin Górnego Śląska i Północnych Moraw

ul. Stalmacha 17
40-058 Katowice
tel/fax (032/ 510985)
Przewodniczący Zarządu: **Zygmunt Frankiewicz**

7. Związek Gmin Jurajskich

pl. Wolności 2
42-440 Ogrodzieniec
tel/fax (0376/23055)
Przewodniczący Zarządu: **Adam Markowski**

8. Związek Gmin Śląska Opolskiego

ul. Piastowska 17
45-082 Opole
tel/fax (077/ 545911)
Przewodniczący Zarządu: **Czesław Tomalik**

9. Związek Gmin Pilica

ul. Tomaszewska 1a
26-420 Nowe Miasto n/ Pilicą
tel/fax (048/ 3627153)
Prezes Zarządu: **Lech Staniszewski**

10. Związek Komunalny Ziemi Cieszyńskiej

Dom Narodowy
Rynek 12
43-400 Cieszyn
tel/fax (033/ 520608)
Przewodniczący Zarządu: **Jan Olbrycht**

11. Związek Komunalny "Zimowa Olimpiada 2006"

ul. Kościuszki 13
34-500 Zakopane
tel (0165/ 14901) fax (165/ 15452)
Przewodniczący Zarządu: **Adam Bachleda-Curuś**

12. Związek Miast i Gmin Morskich

ul. Długi Targ
80-828 Gdańsk
tel (058/314921) fax (058/ 530814)
Prezes: **Wiesław Byczkowski**

13. Pomorskie Stowarzyszenie Gmin Wiejskich w Gdańsku

ul. Nowowiejska 2
83-260 Kaliska
tel (058/ 5889258)
Przewodniczący: **Antoni Cywiński**

14. Związek Polskich Gmin Zachodnich

ul. Stary Rynek 1
65-067 Zielona Góra
tel/fax (068/270648)
Przewodniczący: **Franciszek Werner**

15. Stowarzyszenie Gmin Mazowieckich

ul. Modlińska 152
05-110 Jabonna
tel (022/7743834) fax (7824350)
Przewodniczący: **Jerzy Luba**

16. Związek Gmin "Kwisa"

ul. 7 Dywizji 14
59-800 Lubań
tel (075/ 7224086) fax (7224001)
Przewodniczący: **Jerzy Zieliński**

17. Związek Gmin "Szansa Białej Przemszy"

ul. Fabryczna 10
43-533 Sławków
tel (032/ 2931868)
Przewodniczący: **Józef Niewdana**

18. Stowarzyszenie Gmin Babiogórskich

Urząd Gminy
34-222 Zawoja
tel (033/ 775400)
Przewodniczący: **Andrzej Pająk**

19. Związek Gmin Lubelszczyzny

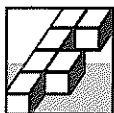
ul. Chmielna 4
20-079 Lublin
tel. (081/5321169) fax (5020144)
Przewodniczący: **Kazimierz Gorczyca**

20. Związek Gmin Warmińsko - Mazurskich

Al. Piłsudskiego 7/9
10-950 Olsztyn
tel/fax (089/5276075)
Przewodnicząca: **Krystyna Sroka**

Oddział w Warszawie

FEDERACJA ZWIĄZKÓW I STOWARZYSZEŃ GMIN I POWIATÓW RP
FORUM REGIONÓW RP FORUM POWIATÓW RP

*Federacja Związków i Stowarzyszeń Gmin i Powiatów RP
Stowarzyszenie Gmin Mazowieckich*

VI FORUM REGIONÓW RP

Warszawa, Gmach Sejmu RP
19 stycznia 1999 r., godz. 12.00

*Federacja Związków i Stowarzyszeń Gmin i Powiatów RP
Stowarzyszenie Gmin Mazowieckich*

III FORUM POWIATÓW RP

Warszawa, Gmach Sejmu RP
26 stycznia 1999 r., godz. 12.00

uczestniczą:

Marszałkowie i Zarządy Województw,
Przewodniczący i Radni Sejmików Województw,
Izby Przemysłowo-Handlowe,
samorządy zawodowe i organizacje pozarządowe,
związki regionalne gmin

Starostowie i Zarządy Miast Powiatowych,
Przewodniczący Rad Powiatowych i Radni Powiatów,
Prezydenci, Burmistrzowie, Wójtowie,
Przewodniczący Rad Gmin, Radni,
Związki Komunalne Gmin,
Samorządowe Kolegia Odwoławcze,
Regionalne Izby Obrachunkowe,
Prawnicze Forum Samorządowe,
Forum Sekretarzy Gmin,
Forum Skarbników Gmin,
media lokalne

Zgłoszenia i informacje:

*Biuro Federacji Związków
i Stowarzyszeń Gmin i Powiatów RP
31-004, Kraków, ul. Grodzka 28
fax (012) 421 93 12*

I Forum Regionów RP

*Promnice-Slask
22 lutego 1998 r.*

- Federacja Związków i Stowarzyszeń Gmin Polskich
- Związek Gmin Górnego Śląska i Północnych Moraw

II Forum Regionów RP

*Kraków
20 kwietnia 1998 r.*

- Federacja Związków i Stowarzyszeń Gmin Polskich
- Stowarzyszenie Gmin Małopolski

III Forum Regionów RP

*Poznań
10 czerwca 1998 r.*

- Federacja Związków i Stowarzyszeń Gmin Polskich
- Stowarzyszenie Gmin Regionu Wielkopolski

IV Forum Regionów RP

*Olsztyn
30 czerwca 1998 r.*

- Federacja Związków i Stowarzyszeń Gmin Polskich
- Związek Gmin Warmińsko-Mazurskich

V Forum Regionów RP

*Warszawa
4 września 1998 r.*

- Federacja Związków i Stowarzyszeń Gmin Polskich
- Stowarzyszenie Gmin Mazowieckich

I Forum Powiatów RP

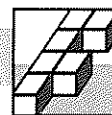
*Kraków
20 czerwca 1998 r.*

- Federacja Związków i Stowarzyszeń Gmin Polskich
- Stowarzyszenie Gmin Małopolski

II Forum Powiatów RP

*Warszawa
25 czerwca 1998 r.*

- Federacja Związków i Stowarzyszeń Gmin Polskich
- Stowarzyszenie Gmin Małopolski

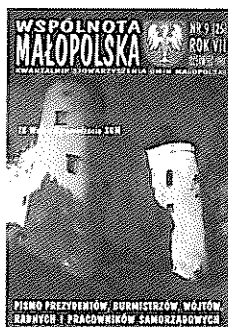

Wydawnictwa Federacji Związków i Stowarzyszeń Gmin i Powiatów RP, Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Małopolski

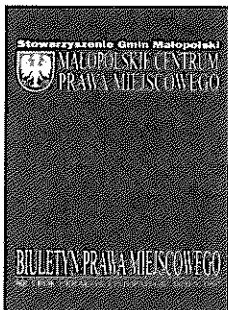
oraz

Fundacji Rozwoju Samorządności i Prasy Lokalnej.

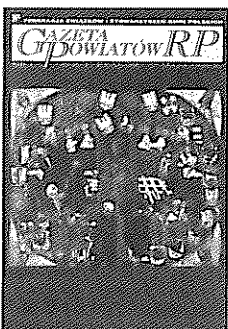
A. PERIODYKI:

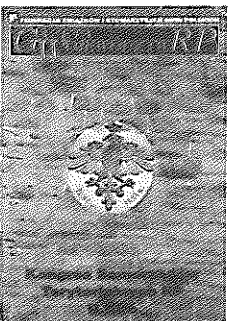
I. "Wspólnota Małopolska" -
Kwartalnik Stowarzyszenia Gmin
i Powiatów Małopolski
- Samorządy i samorządność
w Małopolsce i w Kraju, współ-
praca międzyregionalna, tradycje
samorządowe, dzieje Małopolski,
gminy Małopolski. itp.
- Nakład: 10 tys. egz.

II. "Biuletyn Prawa Miejsowego"
- Wzorcowe uchwały rad gmin,
orzeczenia Regionalnych Izb
Obrachunkowych, Samorządow-
ych Kolegiów Odwoławczych
i rozstrzygnięcia nadzorcze
województw;
- Nakład: 1 tys. egz.

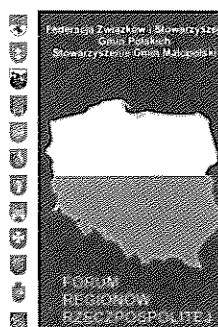

**III. "Gazeta Powiatów RP",
Nr 1, 27 maja 1998 r.**
- Reforma administracji publicz-
nej, gmina, powiat, wojewódz-
two, samorządy i samorządność
w Polsce, reformy społeczne,
I Konwencja Powiatów RP;
- Nakład: 5 tys. egz.

**IV. "Gazeta Województw RP"
Nr 2, 20 czerwca 1998 r.**
- Reforma administracji publicz-
nej, polityka regionalna, gmina,
powiat, województwo, samorządy
i samorządność w Polsce,
reformy społeczne, mapa nowych
województw; I, II, III, IV Forum
Regionów RP;
- Nakład: 5 tys. egz.

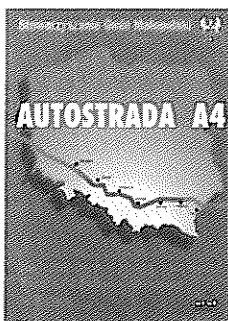
B. POZYCJE KSIĄŻKOWE:

**I. "Forum Regionów
Rzeczpospolitej"**
Kraków 1998r.
- Materiały II Forum
Regionów RP w Krakowie
(20 kwietnia 1998 r.) -
reforma administracji
publicznej, polityka regio-
nalna, gmina, powiat,
województwo,
- Objętość: 96 stron;
- Nakład: 4 tys. egz.

**II. "Jednostki pomocni-
cze w gminach"** Wydanie
Specjalne Biuletynu Prawa
Miejsowego, marzec-
kwiecień 1998 r.
- Akty prawne dotyczące
jednostek pomocniczych
w gminach z komentarzem
- Objętość: 160 stron;
- Nakład: 3 tys. egz.;

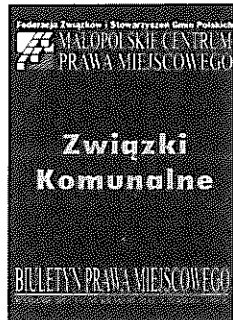
**III. "AUTOSTRADA A4.
Najlepiej przygotowana
inwestycja Programu
Budowy Autostrad w
Polsce"** Kraków 1998 r.
- Obecny stan realizacji
budowy Autostrady A4, plan
budowy w Małopolsce i na
Śląsku, materiały z konferen-
cji "Autostrada A4 - szansa
rozwoju Małopolski i Śląska"
(Kraków 4 maja 1998 r.)
- Objętość: 68 stron;
- Nakład: 3 tys. egz.;

IV. "Związki Komunalne" Wydanie Specjalne

Biuletynu Prawa Miejscowego, maj-czerwiec 1998 r.
- Regulacje prawne dotyczące związków komunalnych w gminach, prezentacja doświadczeń krajów Unii Europejskiej i USA w zakresie współpracy jednostek samorządu terytorialnego.

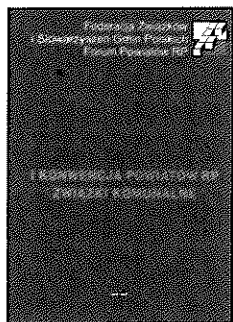
- Objętość: 120 stron;
- Nakład: 3 tys. egz.;

V. "I Konwencja Powiatów RP. Związki Komunalne" Kraków 1998 r.

- Powiat - kompetencje i finanse, problematyka dostosowania polskiego prawodawstwa i gospodarki do wymogów Unii Europejskiej, materiały konferencji I Konwencji Powiatów RP, opracowanie na temat związków i porozumień komunalnych w Polsce i na świecie, wykaz związków komunalnych w Polsce.

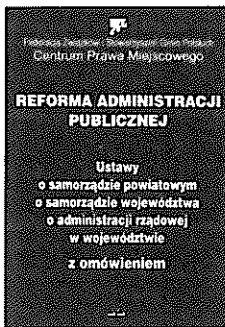
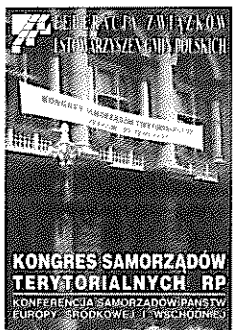
- Objętość: 102 strony;
- Nakład: 3 tys. egz.;

VI. "Kongres Samorządów Terytorialnych RP. Konferencja Samorządów Państw Europy Środkowej i Wschodniej" Kraków 1998 r.

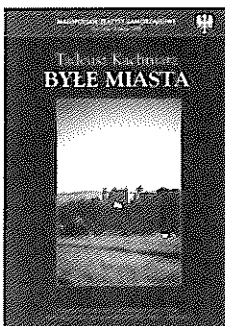
Część 1: Materiały Kongresu Samorządów Terytorialnych RP, reforma administracji publicznej, doświadczenia administracji specjalnych w kontekście powodzi w 1997 roku, system zabezpieczeń przed klęskami żywiołowymi,
Część 2: Materiały Konferencji Samorządów Państw Europy Środkowej i Wschodniej, samorząd na Węgrzech, Słowacji, w Słowenii, wymiana handlowa i integracja gospodarcza państw Europy Środkowej i Wschodniej"

- Objętość: 180 stron;

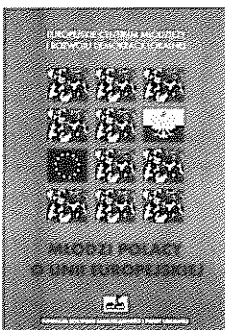
VII. "Reforma Administracji Publicznej", lipiec 1998 r.

- Teksty ustawy z 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, o samorządzie województwa, o administracji rządowej w województwie, z omówieniem;
- Objętość: 152 strony;
- Nakład: 3 tys. egz.;

VIII. Małopolskie Zeszyty Samorządowe, tom I: Tadeusz Kachniarz "Byłe Miasta" 1998 r.

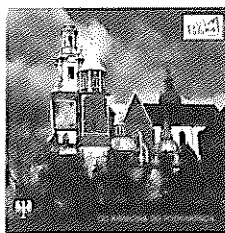
- Tematyka: Pełny wykaz miast z terytorium RP, którym w ciągu wieków odbierano prawa miejskie wraz z opisem historycznym problematyki nadawania i cofania praw miejskich
- Objętość: 64 strony;
- Nakład: 3 tys. egz.;

IX. Młodzi Polacy o Unii Europejskiej. 1998 r.

- Tematyka: Artykuły pisane przez polską młodzież licealną na temat UE
- Objętość: 50 stron;
- Nakład: 3 tys. egz.;

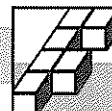
X. "Od Krakowa do Podkarpacia" 1998 r.

- Tematyka: Folder promocyjny i ilustrowany, pełnokolorowy przewodnik po okolicach Krakowa adresowany do turystów odwiedzających region.
- Wersje: polska, angielska, francuska.
- Objętość: 16 stron;
- Nakład: 100 tys. egz.;

XI. Integracja Polski z Unią Europejską. Małopolski Program Rozwoju Wsi i Rolnictwa. 1998 r.

- Tematyka: Referaty na temat perspektyw rozwoju polskiego rolnictwa w kontekście integracji z UE. Informacje o zasadach ubiegania się i przyznawania grantów z programu PHARE-IN-RED. Małopolski Program Rozwoju Wsi i Rolnictwa.
- Objętość: 61 stron;
- Nakład: 5 tys. egz.;

Unia Miasteczek Polskich
Federacja Związków i Stowarzyszeń
Gmin i Powiatów RP

KONGRES POLSKIEJ PROWINCJI

„Samorząd terytorialny szansą dla rozwoju lokalnego i regionalnego”

I KONWENCJA STAROSTÓW POWIATÓW

*„Gmina w Powiecie”
„Współpraca na rzecz rozwoju lokalnego”*

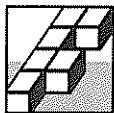
Warszawa, Sala Kolumnowa Sejmu RP
termin- 15 grudnia 1998 roku
początek - godzina 11:30

Kongres Polskiej Prowincji - zgromadzenie wójtów, burmistrzów i radnych małych miast i gmin oraz parlamentarzystów.

Kongres jest kolejnym spotkaniem liderów społeczności lokalnych, ma na celu lobbowanie na rzecz rozwoju małych miast i gmin oraz przedstawienie najistotniejszych problemów tych społeczności na początku III kadencji samorządu terytorialnego.

Kongres to także miejsce przedstawienia działalności Unii Miasteczek Polskich, jako stowarzyszenia samorządów Polskiej Prowincji.

I Konwencja Starostów Powiatów - zgromadzi przedstawiciele władz wykonawczych, którzy będą zarządzać powiatami, współpracując z gminami. Konwencja ma na celu ustalenie platformy koniecznej i możliwej współpracy samorządu gminnego i samorządu powiatowego.

Stowarzyszenie Gmin Mazowieckich

Celem Stowarzyszenia Gmin Mazowieckich od początku jest wszechstronny rozwój Mazowsza w jego historycznych granicach. Teraz potwierdziła je dodatkowo reforma administracyjna.

W obliczu powstawania grup nacisku lokalne lobby mają szczególne znaczenie. Usilnie promowaliśmy powstanie Specjalnej Strefy Ekonomicznej Technopark - Modlin, aż Rząd zatwierdził jej powstanie. Jako Stowarzyszenie dążymy do wybudowania autostrady A2, bowiem tylko takie rozwiązanie może usprawnić układ komunikacyjny Warszawy i jej okolic. Proponujemy gminom udział w wielu programach bezpośrednio dotyczących mieszkańców. Np. Jabłonna z wyemitowanych obligacji uzyskała pieniądze na kanalizację i wodociągi, a więc tak znaczące inwestycje nie obciążą naszego budżetu. Odpowiadając na zapotrzebowanie, proponujemy pomoc w rewindykacji środków zaangażowanych w infrastrukturę monopolistyczną. Wiele zawdzięczamy m.in. Federacji Związków i Stowarzyszeń Gmin i Powiatów RP, z którą współpracujemy od kilku lat. Tylko taka wymiana doświadczeń i szerzenie dobrych przykładów pozwoli na uzyskanie korzystnych efektów dla mieszkańców.

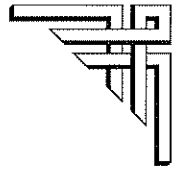
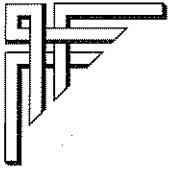
Jerzy Łuba
Prezes Stowarzyszenia Gmin Mazowieckich

Nasze Stowarzyszenie zdobyło sporą wiedzę i nawiązało niezbędne kontakty z innymi samorządami Mazowsza i Kraju. Kolejną naszą ambicją jest ułatwienie kontaktów gospodarczych podmiotom krajowym i zagranicznym. Jest to niezbędne w naszych dążeniach do Europy, Unii Europejskiej. Jednocześnie pozwoli przedstawicielom przemysłu mazowieckiego na skorzystanie z doświadczeń i nawiązanie korzystnej współpracy. Mając to wszystko na uwadze, nawiązaliśmy współpracę z włoskim stowarzyszeniem TECLA. Jest to stowarzyszenie działające w systemie non-profit, z siedzibą w Rzymie oraz oddziałami w Brukseli. Jest również członkiem - założycielem Konsorcjum do spraw szkolenia kadr QUORUM, składającego się z trzech rzymskich uniwersytetów.

Jak wynika z zadań statutowych, TECLA zajmuje się wyszukiwaniem, asystowaniem i wspieraniem rozwoju i współpracy międzynarodowej. Zwłaszcza zależy Stowarzyszeniu na popieraniu projektów dotyczących małej i średniej przedsiębiorczości, ze szczególnym uwzględnieniem środowiska rzemieślniczego. Widzi również swoją rolę w zakresie doradztwa technicznego, planowania, informowania, szkolenia, konsultacji.

Kontakty nawiązane w kraju owocują na wielu płaszczyznach. Dzięki przynależności do Federacji Związków i Stowarzyszeń Gmin i Powiatów RP uczestniczymy w przedsięwzięciach samorządowych i wymianie doświadczeń, a także innych działaniach niezbędnych na tym etapie wprowadzenia reformy administracyjnej.

Sławomir J. Majszak
Dyrektor Biura - Pełnomocnik SGM

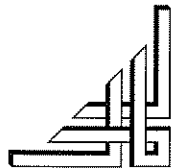
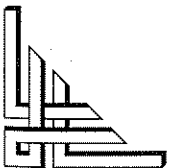
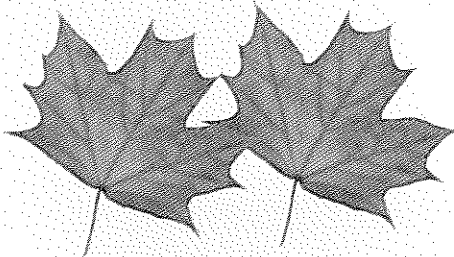
Pogodna Jesień

Grupowe ubezpieczenie na życie z funduszem inwestycyjnym w PZU ŻYCIE S.A.

Celem tego ubezpieczenia jest przede wszystkim zapewnienie jego posiadaczowi dostatniej przyszłości.

„Pogodna Jesień” to:

- Dodatkowe świadczenie dla dowolnej grupy pracowników po zakończeniu przez nich kariery zawodowej;
- Bezpieczeństwo finansowe pracowników i ich rodzin;
- Możliwość decydowania przez ubezpieczającego (może to być zakład pracy, stowarzyszenie, organizacja...) o częstotliwości i kwocie składek przeznaczanych na ubezpieczenie;
- Bezpieczne i korzystne inwestowanie środków Funduszu;
- Możliwość pełnego dysponowania swoim rachunkiem przez ubezpieczonego już po dwóch latach trwania ubezpieczenia;
- W przypadku śmierci ubezpieczonego wypłacanie uposażonemu wartości udziałów jednostkowych powiększonych o 10%;
- Zgromadzony fundusz, będący w dyspozycji ubezpieczonego, który można odebrać po osiągnięciu wieku emerytalnego albo jednorazowo, albo w postaci wypłacanego co miesiąc świadczenia;
- Możliwość przenoszenia przez ubezpieczonego swojego rachunku do nowego miejsca zatrudnienia lub indywidualnego kontynuowania ubezpieczenia poza grupą.

Jesteśmy blisko każdej gminy

ROZWIĄŻEMY WASZE PROBLEMY

Umożliwiając **zdobycie środków na inwestycje w zakresie**
szkolnictwa wiejskiego
infrastruktury szkolno-oświatowej
telekomunikacji wiejskiej

finansowanych z linii kredytowych Fundacji „Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej - Counterpart Fund”

Proponując **obsługę rachunku bankowego z siedziby klienta**
przeprowadzając transakcje systemem Home Banking
w zakresie między innymi monitoringu i dokonywania przelewów

JESTEŚMY ELASTYCZNI I DOSTOSOWUJEMY SIĘ DO MOŻLIWOŚCI KLIENTA

Pomagając **korzystnie zagospodarować wolne środki**
na rachunkach lokat terminowych w BGŻ S.A.
w trybie negocyjacyjnego ustalania warunków transakcji

oferując:

- indywidualne ustalanie warunków
- stałe oprocentowanie przez cały okres trwania lokaty
- łatwość zawierania transakcji za pomocą połączeń wszelkimi środkami teletransmisji, którymi dysponują obydwie strony (tel. fax. tlx. Reuters, inne)

Pośrednicząc **w bezprowizyjnym nabywaniu na rynku pierwotnym**
i obrocie na rynku wtórnym bonami skarbowymi

Organizując **emisję obligacji komunalnych poprzez :**
- doradztwo finansowe i prawne
- przygotowanie memorandum informacyjnego i propozycji nabycia
- sprzedaż obligacji na rynku pierwotnym

ZRZESZENIE KRAJOWE BANKÓW SPÓŁDZI
BANK GOSPODARKI ŻYWNOŚCI

Zapraszamy do naszych placówek na terenie całego kraju